

ABONAMENTUL:

Pe un an . . . 28— Cor.
Pe jumătate an 14—
Pe 3 luni . . . 7—
Pe o lună . . . 2-40

Pentru România și străinătate:

Pe un an . . . 40— franci

Telefon

pentru oraș și interurban
Nr. 750.

ROMÂNUL

REDACTIA
și ADMINISTRAȚIA:
Strada Zrinyi Nrul 1|a.

INSERTIUNILE
se primesc la administrație.

Mulțămite publice și loc
deschis costă șirul 20 fl.

Manuscrisurile nu se înapoiază.

Urmările prigonirilor

de Alex. I. Hodoș

În două feluri prinde putere sufletul unui neam, — în două feluri crește și se întărește conștiința și încrederea proprie în menirea și viitorul său: prin convingerea despre destoinicia și virtuțile rasei întâi, și apoi — prin pornirile dușmănoase, ce se îndreaptă împotriva lui, și cărora trebuie să se țină piept.

Înaintașii noștri, cari au pus în evidență originea nobilă a neamului nostru, aceia, cari au glorificat paginile strălucite ale trecutului nostru, sau cari au scos la lumină comorile doveditoare despre înaltele și rarele calități intelectuale și morale ale poporului nostru, — toți aceștia au lucrat de sigur în mod conștient, cunoscând și împlinind necesitatea statornicirii unui suport sufletesc, cu deosebire important pentru un neam ca acesta, obijduit și amenințat cu zdrobirea. Amenințările și prigonirile ar putea să aibă, altfel, urmări mai apropiate de acelea dorite de vrăjmașii noștri. Așa însă, ele nu vin decât să țină cu atât mai trează, și să facă cu atât mai dărză împotrivirea.

Cum oamenii, cum cărmuirile vremelnice, nu știu să ia pildă din învățămintele, veșnic neschimbătoare, ale trecutului! Este doar ca și o lege aceasta, că rezistența, la popoarele viabile, crește cu îndârjirea apăsării, — și numai conglomerate nevrednice de numele de popor, de națiune, cedează și succumbă prigonirilor stăruitoare. Iar cum-

că noi românii nu suntem un astfel de conglomerat, despre aceasta am dat, desigur, dovezi îndestulătoare în decursul veacurilor.

În deosebi e de mirare, — ar trebui cel puțin să fie de mirare, — cum conducătorii din vremurile din urmă, și cei de astăzi, ai treburilor publice din Ungaria, nu se gândesc măcar la pilda ce s'a petrecut cu însăși nația maghiară. Oare n'a trecut și această nație prin vremuri de apăsare și de prigonire? nu se pornise și împotriva ei o lucrare de sfărâmare, de zdrobire, de de-naționalizare?... Și nu a crescut puterea de împotrivire și a acelei nații cu îndârjirea vrăjmașului de atunci? Și mulțumită acelei puteri de împotrivire, n'a ajuns oare nația maghiară la limanul mântuirii, după ce avântul de viață care a fost într'însa n'a putut fi nici desființat nici înăbușit?... Apoi afăta putere de viață cât nația maghiară, desigur că are și cea românească.

Ar fi chiar să se cheme o ingratitude față de soartă, a aceluia cari scăpând ei înșiși, după grele lupte și jertfe, de apăsare și prigoniri, se întorc acuma împotriva altora, cu acelaș sistem, a cărui amărăciune a avut atâta trist prilej ca s'o guste...

Vina unei asemenea urite ingratitude și păcătoase inconsecvențe o poartă desigur acea pătură suprapusă a nației maghiare, care în practicarea sistemului

de opresiune vede asigurarea propriei sale supremații, nu numai asupra naționalităților nemaghiare, dar chiar și asupra poporului maghiar orbit și prost. Nu e mai puțin adevărat, că lumea învinovățește nația maghiară întreagă, în numele căreia se poartă o asemenea politică și se urmărește un asemenea sistem.

Nația maghiară întreagă este cea care suferă de cea mai proastă reputație — cum zice și ziarul unguresc „Világ“ — dintre toate națiile pământului, din cauza felului în care regimul ce tolerează în fruntea țării, înțelege ca să facă uz de puterea pe care o uzurpă.

Nația maghiară întreagă este cea căreia i-se impută căderea în aceleași păcate, împotriva cărora, atunci când suferă de pe urma lor — și nu sunt decât vr'o câteva decenii de atunci — ea însăși striga ca din gură de șarpe, protesta și le denunța cu disperare lumii întregi civilizate... Ce fel de purtare e aceasta, — se va întreba cu drept cuvânt acuma lumea aceasta, — ca abia scăpat din greu și apăsare, tu însuși să vii și „să faci altora ceea ce nu-ți plăcea să ți-se facă ție“?... Este oare creștinesc acest lucru? este macar omenesc?

Marii și micii tirani din țara aceasta, vin astfel zilnic să dea prilej lumii întregi să privească cu oroare spre acest nenorocit colț de Europă, care seamănă așadar mai mult cu vr'un colț asiatic, sau din vreun alt continent, stăpânit încă de sălbătăcie... Și din acest punct de vedere dar, tiranii aceștia își fac o greșită socoteală.

SHAKESPEARE

Othello

Trad. de D. Nanu

Emilia de afară

Deschide Monseignore!

Othello depărtându-se de pat livid și șovăind...
ha? ce veste?

Emilia de afară

Monseignore, Monseignore...

Othello a parte

Ce să fie? n'a murit?

(Aruncă o privire spăimântată spre Desdemona care se sbate încă slab... Înaintează ca beat spre dânsa).

Mai respiră! Cer! Cruzimea, totuși are un sfârșit.
Și mi-e milă, nu se poate să lungesc o agonie!
(Sfârșește s'o înăbușe fără a o privi).

Emilia de afară

Monseignore, Monseignore... Să vă spun o vorbă doar.

Othello spionând din clipă în clipă patul.

E Emilia (tare) îndată (încet) a murit! (tare) Așteaptă afară...

(aparte) Cassio e mort, de sigur, vestea asta mi-o aduce.

Liniștită ca mormântul! A scăpat de-a vieții cruce!

Să o las să între? — Oare bine-aș face? — Un oftat?

Mi-se pare că se mișcă! — nu. — Și când va fi intrat

Va vroi ca să vorbească cu femeea mea. — Femeea?

A! femeea mea! Am vr'una? Am avut? Cine-i aceea?

(Câțiva pași prin cameră apoi în explozia durerei).

O ceas rău, o desnădejde dureroasă și profundă,

Luna, soarele, cu mintea-mi în prăpăstii se cufundă.
Par'c'aștept să văd pământul, cum pe osia lui rupt
Despicându-se în două, cade, cade neîtrerupt!

Emilia de afară

Dar deschide Monseignore, vino repede, descue...

Othello

Te uitasem, vin îndată. — Să vedem ce-are să spue...

A! perdelele nu-s trase. (tare) Intră, calcă 'ncetășor

— Unde ești? (Intră Emilia).

Vorbește, ce e?

Emilia

Monseignore, un omor

S'a 'ntâmplat, un pas de-aicea, colo, la un colț de stradă.

Othello tresărind

Un omor? Când?

Emilia

Chiar acuma. Unul e străpuns de spadă.

Othello, rătăcit

Da, da, luna e de vină! Când e-aproape de pământ,
Mintile mai ușurele sar din toarte, pier în vânt.

Emilia

Cassio, s'a luptat, — și 'nluptă, Roderigo e ucișul.

Othello

Roderigo? Nu se poate... Nu așa i-a fost lui scrisul.
Dar și Cassio ucis e!

Emilia

Cassio nu-i omorât.

Othello, aparte

Nu? A! Cântul răsbunării sun'atuncea prea urât.

Dar mai ales greșită și-o fac, o repetăm, atunci când își închipuie, că au să ne intimideze cu prigonirile. Indoit de greșită socoteală, — fiindcă nu numai că nu ne intimidează, dar dimpotrivă, sporesc în sufletul nostru oțărarea și îndârjirea.

Se întâmplă cu prigonirile acestea împotriva popoarelor, întocmai ceea ce se întâmplă cu vântul și cu focul. Vântul stinge focurile mici, dar pe cele puternice le atâță și mai tare. Dacă împotrivirea e slabă, prigonirea triumfă; — nu însă atunci când e puternică văpaia încrederii în virtutea și în viitorul neamului, în menirea lui dela Dumnezeu, și în puterea de împlinire, tot de dânsul dată.

Și fiindcă la noi așa este, — să sufle dar furtunile!

Teologii din Caransebeș pentru cei din Oradea:

Aderăm cu trup cu suflet la fapta eroică a celor 16 colegi dela Oradea, cari mânăți de geniul națiunii române în aceste vremuri grele au știut să afirme cu demnitate drepturile limbii noastre stămoșești atrăgând asupra lor admirația românimeii întregi.

Ioan Alexandrescu, I. Franțescu, Mareș Humiția, Mihai Jigorea, Lucian Lungu, Antoniu Angel, Petru Bohariu, Ioan V. Brinzeiu, Gheorghe I. P. Dănescu, Iosif Goantă, Emil Grădinarin, Ioan Imbroane, Victor Popoviciu, Eft. Jianu, Antoniu Novac, Remus Tinca, Ioan Țerovan, Stefan Metes, Pavel Popa, Ioan Gutiu, Grigorie Popovici, Eugen Popoviciu, Teodor Iorga, Iuliu Auditor, Eugeniu Crăciun, Dimitrie Țăran, Coriolan Suciu.

O întâlnire a domnitorilor din tripla alianță. Din Viena vine știrea: Împăratul Germaniei Wilhelm cu ocaziunea călătoriei sale la Corfu va avea o întâlnire în Viena cu M. Sa împăratul Francisc Iosif, apoi cu regele Italiei Victor Emanuel. De sigur va avea și moștenitorul de tron Francisc Ferdinand ocaziunea ca să vorbească cu împăratul Germaniei. Schimbul de depeșe a contelui Berchtold cu cancelarul Germaniei și cu ministrul de externe al Italiei, arată în destul, că legătura triplei alianțe este foarte solidă.

O telegramă din Berlin anunță: Împăratul Wilhelm își va începe călătoria pe marea mediterană, ca serbătorile ss. Paști

să le petreacă pe insula Corfu, în portul Pola pe vaporul „Hohenzollern“.

Nu este esclus, că împăratul Wilhelm cu aceasta ocaziune va avea o întâlnire în Viena cu M. Sa împăratul Francisc Iosif, și o altă întâlnire în Venetia sau într'un alt oraș italian cu regele Victor Emanuel.

Dispozițiuni definitive în privința acesteia încă nu s'au făcut.

Episcopia gr. cath. maghiară. Din Eperjes se anunță: In conferința ținută la Budapesta cu privire la înființarea episcopiei gr. cat. maghiare au luat parte din partea diecezei de Eperjes prepozitul Cornel Kovaciczy vicariul capitular al diecezei. In urma știrilor ce le-a primit acesta, înființarea episcopiei gr. cat. maghiare este deja asigurată. Teritoriul episcopiei va fi format din episcopii: de Eperjes, Muncaciu, Oradea-mare, Gherla, și metropolia de Alba-Iulia și Făgăraș. Din episcopia Eperjes vor fi rupte 8, Muncaciu 70, Oradea-mare 52, Gherla 7, metropolia de Alba-Iulia și Făgăraș 39 parohii; laolaltă 177 parohii cu 137.518 suflete. De episcopia aceasta se vor ține și gr. catolicii din Budapesta, cari ar fi la 5806 suflete. Nu se știe încă oare se va da și limba liturgică maghiară, pentru că despre aceasta nu s'a vorbit la conferință.

Regimul Cuvaj. Decând Cuvaj a fost numit ban al Croației situația s'a înăspriț mult. Contra tendințelor separatistice ale croaților s'a pornit o persecuțiune nemaipomenită. Libertatea presei și a întrunirilor au fost desconsiderate. Procuratura de stat din Zagrab a intentat până acum patru sute optzeci de procese contra redactorilor ziarelor din loc.

Judele instructor a interogat pe o parte din acuzați. Unul din ei a fost supus într'o singură zi la zece interogatorii. Confiscarea cu duimul a ziarelor croate urmează încă și acum.

Ieri seară demonstrațiunile s'au reînnoit. După două ore însă jandarmii în mare număr au reușit să împrăștie pe demonstranți.

Contra tuturor măsurilor aspre luate de ban ideia trialistă câștigă teren. Ziarul opoziției croate „Agramer Tagblatt“ scris în limba germană, într'un interesant articol prim se ocupă de ideia trialistă. Indeamnă, ca dieta provincială croată apoi dieta Dalmației, a Bosniei și Hertegovinei se prezintă împreună în memorandumul M. Sale, și referindu-se la articolul al treilea al diplomei din 1867, apoi la articolele 65 și 66 ale pactului maghiar-croat, să ceară dela rege să le încuviințeze, ca de aci

înainte țările într-o dietă provincială comună să-și desbată afacerile și să formeze o țară unitară. Se spune mai departe, că memorandumul partidului autonom prin care se cerea alcătuirea mării Croații n-are sens. In articol se accentuiază, că el nu pledează pentru trialism, căci unitatea acestor ținuturi se poate realiza chiar și în situația de acum și chiar și în cadrul statelor Coroanei Sf. Ștefan. Situația numai întru atât s'ar schimba întrucât Croația ar deveni un factor mai însemnat al monarhiei.

Funerariile lui Aehrenthal. Cu prilejul înmormântării contelui Aehrenthal s'au accentuat diferite concepțiuni cari domnesc în Austria și Ungaria, cu privire la caracterul constituțional a delegațiunilor.

In timp ce în Austria delegațiunea e considerată ca o corporațiune parlamentară independentă, în Ungaria delegațiunea e considerată numai ca o comisiune parlamentară. In conformitate cu această concepție, delegații unguri au participat numai în calitatea lor de membri ai camerei deputaților sau ai camerei magnaților, și din acest motiv s'a depus pe mormântul lui Aehrenthal o coroană numai din partea delegațiunei austriace, nu și din partea delegațiunei ungare.

D. Edg. Mavrocordat, ministrul României, a depus în numele regelui României, o splendidă coroană pe sicriul lui Aehrenthal.

Inmormântarea lui Aehrenthal a avut loc joi, după amiază. Serviciul divin s'a oficiat la biserica sf. Mihai. Erau de față arhiducele Francisc Ferdinand, reprezentând pe împărat, ambasadorul Spaniei, ca trimis special al regelui Spaniei, arhiducii și arhiducesele, corpul diplomatic, miniștrii comuni, președinții celor două cabinete cu membrii cabinetelor, președinții corpurilor legiuitoare, numeroși deputați austriaci și unguri, membri ai camerei seniorilor, magnați, demnitari ai curții, ofițeri superiori, aristocrația, autoritățile statului și municipale. O imensă mulțime aștepta trecerea cortegiului.

Corpul a fost transportat la Doxan, în Boemia, unde a fost depus în mormântul familiei Aehrenthal.

Inmormântarea s'a făcut după ceremonialul curții, din ordinul Maiestății Sale împăratului.

Desdemona cu un glas muribund.

Pe nedrept am fost ucisă....

Emilia cu un strigăt.

Ce-i? un țipăt? Cine plânge?

Othello livid.

Țipă cine-va?

Emilia întorcându-se spre Othello.

E glasul Desdemonei.

(Se duce la pat și dă perdelele la o parte).

Ce văd? sânge?

Ajutor! Stăpână spune-mi, ce s'a petrecut aci?

Desdemona

Mor nevinovată....

Emilia, privind bănuitor, când spre Othello, când spre Desdemona.

Doamne! cine, cine te jertfi?

Cine-a făcut omorul?

Desdemona

Nimenea.... Ascultă bine....

Eu m'am omorît. — Vorbește-i monseignorelui de mine.

Ah... (moare. Emilia cade 'n genunchi înaintea patului).

Othello sghuduind'o de braț, ca în demență.

Emilio, pe cine bănuiești tu, vinovat?

Auși mărturisirea ei? Eu n'am nici un păcat....

Emilia (cu supunere).

Da, a spus'o. — Și la rîndu-mi eu voi spune tuturor.

Othello

Ei, nu! nu! Cu trup și suflet prăbușită e 'n Gomora.

A mințit și 'n clipa morții! a mințit! Eu am ucis!

Emilia sărind în sus cu o energie indignată.

O! nenorocite Demon! — Ți-ai zdrobit un paradis

Și-ai căzut mai jos, mai negru în a patimilor gărlă

Orb ce-ai fost! Era un inger!

Othello.

Se țara ca o șopărlă.

După vițiu...

Emilia.

Oh! bîrfirea și minciuna 'n tine zac.

Othello.

Avea 'ntr'însa perfidia apelor adânci, ce tac.

Emilia.

Para iadului prin tine îndrăsnind s'o ponegrească
Svârle-asupra ei blesteme! Ea, — o inimă cerească!

Othello.

A avut de-amanat pe Cassio! — Poți să 'ntrebi pe Iago chiar.

Dacă moartea-ar fi primit'o fără culpă, în zadar,

— N'ar avea de-ajuns Gheena jar, pucioasă, flacări, smoală,

Și nici vreme veșnică să mă spăl de-așa greșală!

Însă Iago, știe bine...

Emilia uimită.

Iago!

Othello.

Da, bărbatul tău.

Emilia.

Că te-ar fi 'nșelat?

Othello dând din cap cu desnădejde.

...Și tocmai cu locotenentul meu!

Oh! iubirea-i credincioasă, de-o păstra neîntinată

Dumnezeu din cer în față-mi să fi 'nfrîpat de-odată

Altă lume, cu un singur diamant din sfântu-i nimb,

N'ași fi dat pe Desdemona pentru-a lui minune 'n schimb!

Emilia nerevenindu-și din uimire.

Cum! bărbatul meu!

Othello.

El însuși, cel dintâi mi-a dat de veste,

De păcatul întinatei și nevrednicei neveste!

O revistă generală

De dr. Cassiu Maniu

Sbuciumările noastre nervoase politice au o singură cauză: lipsa de bărbați de stat cari înțelegători ai primejdiei ce amenință națiunea română din Ungaria și Transilvania să fie totodată simțitori pentru exigențele apărării generale a națiunii.

Dat fiind firea poliglotă a statului ungar un bărbat de stat român atunci va face o operă mare de apărare națională când va ști transforma nepăsarea unui popor lipsit de mijloacele culturale și politice ale întăririi legăturilor spirituale și morale naționale într-o armată comandată la construirea de ziduri de apărare și săparea de retransamente geniale de conservare și înaintare națională.

Situația poporului român față de dușmani este analogă cu vremurile Eladei lui Temistocle ce făcură de prima necesitate înălțarea zidurilor apărătoare a portului dela Pireu contra năvălirilor potopului persian.

Dacă facem o revistă generală asupra stăruințelor noastre naționale, un moment unic în felul său, putem constata și anume disconsiderarea pericolului ce amenință prosperarea și întărirea noastră națională și lipsa unui Temistocle român, care să fi privit în față pericolul și să fi raliat pe toți luptătorii politici într-o armată reală condusă de idealul național, sub hegemonia Ardealului puternic românesc. Ardealul este o bază puternică de operațiune nu numai în război ci și în timp de pace pentru idealul național.

Făcând studiul situației noastre actuale politice din acest punct de vedere constatăm un defect organic de ordin superior al concepțiilor bărbaților noștri politici despre felul cum se apără o națiune într'un stat poliglot. Apărarea aceasta se face prin aceea că acele lipsuri spirituale, morale și materiale din cari se formează voința socială a națiunii stăruim a se îndestuli căci numai astfel se formează o voință națională îngrădită puternic față

de dușmanul hrăpareț, care zi de zi ne fură sau din comorile noastre spirituale sau din cele morale câte o parte neprețuită. Și e prea firesc, că precum adevăratul bărbat de stat e acela care are concepțiuni și energie de acțiune, tot așa carul politicii naționale va sta tot în loc până când spiritul politicii noastre va tot aștepta ca prin factori străini să se facă aceasta îngrădire ideală ce apără voința socială a întregii națiuni române din Ungaria și Transilvania.

Va să zică politica națională pentru aceea arată atâtea nefaste crize interne, pentru că nu a fost încă impregnată destul de adânc de adevărurile sociologice, că o politică națională numai atunci poate isbuti, când se face prin forțele sociale ale națiunii, cu metod, și e condusă pururea de soarele strălucit al idealului național.

A lipsit evident concepțiune și acțiune din politica noastră de până acum. Dar oare poporul irlandez nu a suferit sute de ani de acest defect organic cu toate că luceferi ca O'Connell, Turnel au strălucit pe firmamentul sombru al acestui popor idealist? Precum s'a avântat poporul amintit dintr'un neam disconsiderat la treapta de factor hotărîtor în viața Engliterei tot așa elanul național și perseveranța noastră va preface în patrimoniul tuturor acele concepțiuni politice, ce singur pot mântui azi neamul românesc de potopul dușmanilor conlocuitori.

Spre acest scop e trebuință ca să intre în mentalitatea tuturor ca un adevăr axiomatic, că mântuirea noastră din halul de acum nu poate să vină decât dela individualități de calibrul bărbaților de stat cei adevărați, cum au fost Temistocle, Richelieu, Cronwell, Kogălniceanu și nemuritorul Ion Brătianu, acel Brătianu care a știut ce înseamnă știința și invențiunile pentru mărirea națiunii noastre române aici la porțile răsăritului!

Dat fiind că toate vițiile ce au prici-

nuit lipsa de bărbați de stat mari au fost totdeauna oarecare defect al organizațiunii mentale ale neamului nostru, atunci când vom face ca mentalitatea cea românească să funcționeze normal, vom isbuti întru a face bărbați de stat adevărați din politicianii de acum talentați ai noștrii. Politicianii noștri vor fi știind că numai acele neamuri înaintează, ai căror fii au sentiment pentru lipsurile obștești și reciproce ale indivizilor ce alcătuiesc națiunea. Având această justă vedere vor pune în cumpănă toată energia geniului și voinței lor pentru ca aceste lipsuri generale și comune să fie delăturate. La aceasta se cere acțiune, — acțiune avântată, generoasă, acțiune de edificare neîntreruptă de continuă trezire și mai pre sus de toate inteligență și geniu politic. *O inteligență mare înarmată cu bagheta magică a științei și condusă de entuziasmul pentru binele suprem național.*

O apropiere greco-română. În privința vizitei făcute de ministrul României din Constantinopole la patriarhatul ecumenic și care e foarte mult comentată în presa din Balcani, „Le Jeune Turc” scrie următoarele:

„D. Mișu, ministrul României, a făcut o vizită patriarhului ecumenic. Se știe că relațiile dintre legățiunea României și patriarhat erau rupte din 1903 în urma unei chestiuni de etichetă. Când au loc marile solemnități religioase la biserica patriarhatului, la cari azistă reprezentanții puterilor ortodoxe, patriarhul e susținut la dreapta de ambasadorul Rusiei și la stânga de ministrul Greciei. Când cu numirea d-lui Gryparis, la data pomenită, ca ministru al Greciei, d. Lahovary, pe atunci ministru al României, bazându-se pe vechimea lui față de Gryparis, a revendicat dreptul de a susține la stânga pe patriarh. Dar patriarhul a refuzat.

Aceasta a fost începutul rupturii relațiilor.

Cât despre vizita de ieri, pe cât s'a putut afla și dăm știrea sub toată rezerva, ea s'a referit mai cu seamă la marea propagandă catolică făcută în România, propagandă care s'ar putea întinde și printre românii din Macedonia, dacă patriarhul s'ar împotrivi să nu recunoască comunitatea aromână și să refuze a numi un mitropolit al acestei naționalități.

In jurul vizitei regelui Petru la M. Sa împăratul. Mai toate ziarele au adus știrea, că regele Petru se va întâlni

I-a fost scârbă, și ca omul nepătat, nu s'a ascuns.

Emilia...

Soțul meu!

Othello.

Ți-am spus-o, dansul! bine nu te-ai mai pătruns?

Emilia.

Oh! sărmana mea stăpână! Cea mai mare mârșevie A batjocorit iubirea cea mai sfântă de soție!

Soțul meu, ți-a spus, că dansa cinstea casei ți-a pătat?

Othello

Da! prietenul meu Iago, — Iago bunul tău bărbat.

Emilia

De ți-a spus aceasta Iago, — află: minte, minte, minte!

— Doamne ține-l viu, dar putred, — putred până la oseminte.

Conștiinței sale minte! — Să te 'nșele... cine? Ea?

Dar cu ochii, ca pe o rază de lumină te sorbea!

Demone...

Othello amenințător

Taci!

Emilia sfidându-l

Fă ce-ți place, teamă n'am. Era mai bine

Cum privește 'n tine cerul, ea să fi privit la tine!

Othello

Taci muere!

Emilia

Hai lovește, nu ți-e pumnul-atât de greu

Câtă forță am în mine, ca să 'ndur năcazul tău.

Orb stupid, tîrit de mână cum nisipul-l duce vântul,

Păcălit, făcuși o faptă cum n'a pomenit pământul!

Nu! de spadă-ți nu mi-e frică; zece vieți se pierd, de-ar fi,

— O să aștepte toți omorul ce l-ai făptuit aci.

la fereastră) Oameni buni! veniți! Othello omorîtu-și-a nevasta!
(Othello ridicând sabia înaintează spre ea. Ușa se deschide; intră Montano, Gratiano și Iago).

Montano

Generale, ce-i? O crimă săvârșită 'n casa asta?

Emilia repezindu-se în fața lui Iago

Iago, ai sosit la vreme! E aci un ucigaș

Ce, la crima lui, te face pe nedreptul cred, părtaș.

Gratiano

Cerule!

Emilia lui Iago

Ești om de cinste? Tu desminte-l, fă-l să tacă.

Dintr'o faptă ucigașe, el pedeapsă vrea să facă.

Spus'ai tu că cinstea casei Desdemona i-a pătat?

Nu poți fi mișel, așa e? Te-am știut cinstit bărbat.

Spune! inima-mi de spaimă, sângeră și se sfășie...

Iago.

Nu i-am spus nimic din câte nu putea prin el să știe.

Și nimic din câte singur cercetării n'a supus.

Emilia

N'ai putea scorni atuncea fabule ce-avea nu-s!

N'ai putut rosti blasfemul că l'a necinstit soția.

Iago rece

Ba am spus-o...

Emilia

Tu ai spus-o? Ai rostit tu grozăvia?

Oh! Miciună? Ea, — cu Cassio! Jur pe sufletul meu: minți,

Iago

Da, cu Cassio, femeie, am spus da; vino-ți în minți.

Ține-ți limba 'n frâu.

(Va urma.)

cu M. Sa împăratul la Gódölő. În cercurile competente din Viena însă nu se știe nimic despre aceasta. Se crede însă, că pentru regele Petru curtea imperială din Viena va rămâne încă închisă pentru regele Petru.

Situația politică în Bavaria. Din München se comunică: Contrar afirmațiilor unor ziare, prințul regent nu va fi reprezentat la deschiderea Landtagului, care va avea loc în ziua de 17 martie, prin principele Ludovic, ci va deschide în persoană Landtagul cu ceremonialul obișnuit.

În acest scop el își va întrerupe șederea la Berchtesgaden.

Noul prim-ministru baronul de Hertling, a fost decorat de principele regent cu ordinul Sf. Michael cl. I-a. Afară de asta principele-regent a adresat prim-ministrului, prin intermediul cancelariei sale, o scrisoare prin care îl asigură de cea mai înaltă încredere și-i exprimă mulțumirea sa, pentru că a luat asupra-și greaua și plina de răspundere sarcină a guvernului.

Anarhia din Mexico. Din Mexico se anunță că, în întreaga țară domnește o anarhie complectă. Guvernul nu are absolut nici o putere. Bande de hoți cutreeră dintr'un loc într'altul incendiind și omorând, și pun impozite asupra tuturor locuitorilor acestor localități, și cine nu plătește e ucis fără milă.

Alegerile din Turcia. În ziua de 5 ianuarie camera turcească a fost dizolvată urmând ca cea viitoare să fie convocată cel mai târziu la 5 aprilie 1913. În trecuta cameră aromâni au avut numai un singur reprezentant pe d. dr. Filip Mișea.

Toate naționalitățile din Turcia se află acum în plină campanie electorală. În această privință în ultimul număr din ziarul aromânesc „Dreptatea” din Salonic (Macedonia) găsim un important articol de fond intitulat: *Camera s'a dizolvat, alegerile se apropie, noi aromânii ce facem?*

Autorul arată mai întâi cauza dizolvării, apoi se ocupă de lupta electorală a tuturor naționalităților și, în fine, se interesează de aromâni, pe cari îi îndeamnă să se înscrie cât mai mulți în listele electorale, așa ca să alegem cât mai numeroși delegați, căci aromânii sunt foarte răspândiți. Este adevărat, că suntem împrăștiati — zice autorul — însă sunt mai mulți la un loc, compacti, în cercurile electorale Serfige, Bitolia, Gheorige, Ghevgheli, Caraferia... Acolo putem să scoatem mulți delegați și dacă vom fi înțeleși cu turcii vom combate pe candidații celorlalte naționalități.

Pentru marele ajutor ce putem da în alegeri, în atâtea locuri, nu-i greu să luăm, cu toată neorganizarea noastră, trei locuri de deputați: unul la Serfige, unul la Bitolia, și altul la Salonic sau Corița. Trebuie numai bună înțelegere și energie. Pentru acest fapt lucrează mult d. Bațaria și d. dr. Filip Mișea, fostul deputat, a cărui realegere este asigurată.

Apoi ziarul citat arată că grecii, bulgarii, sârbii și partidul uniunii liberale, toți aceștia vor slăbirea imperiului, împărțirea și peirea lui, inclusiv a noastră a Aromânilor. Numai comitetul „Unire și progres” dorește binele Turciei, el ține foarte mult la noi, ale căror interese sunt identice cu ale lor.

Deci ca atare avem credința că vom vedea printre candidații lui figurând cel puțin doi aromâni. De aceea invităm pe aromâni să se înscrie cât mai curând și să voteze pe candidații comitetului „Unire și Progres” dacă dorește să aibă buni și sinceri apărători ai intereselor aromânești.

Comerțul rus în Bulgaria. Corespondentul ziarului bucureștean „L'Independance roumaine” dă știri despre năzuințele rușilor pentru a-și asigura piața bulgară.

Fiind un partid rusofil la putere și perzând speranța de a exercita un fel de protectorat în în urma desvoltării ideilor naționaliste, a hotărât să cucerească cel puțin piața bulgară pentru produsele industriei rusești. Spre acest scop a fost trimisă o comisie formată din mai mulți funcționari superiori ai ministerului de finanțe și ai celui de comerț spre a studia piața.

Comisia în fruntea prințului Amatuni a fost foarte bine primită în Bulgaria atât în cercurile

oficiale cât și cele politice. Camera de comerț bulgară s'a arătat gata să promoveze înaintarea industriei și a produselor ruse.

Comisia a rămas cu impresia că în actuala situație a comerțului nu se va putea adapta trebuințelor pieței bulgare. Comenzile în Rusia se execută târziu pe lângă aceasta casele rusești nu pot acorda comerțului bulgar creditul indispensabil de care are nevoie.

Totuși comisia s'a hotărât a cere toate sacrificiile: ca crearea de case de muzee comerciale în centrele comerciale, cum și o bancă rusă pentru operații financiare.

Dar pentru moment nimica nu ne face să prognoșticăm că expansiunea rusă ar putea fi primejdioasă.

Din Bucovina

Scrisoare din Cernăuți.

Lucruri vechi. — Din durerile noastre.

Mare larmă a mai făcut și criza financiară dela noi. Zilnic puteam înregistra în toate ziarurile românești articole, în cari se vorbea în mod destul de loial și dureros despre soarta noastră. Zilnic se publicau interviuri și știri sosite din Viena, căci și miniștri au luat parte activă la înlăturarea catastrofei. Această febră grozavă a fost potolită prin vestea sanării... „Sanarea făcută. Poporul salvat”...

De atunci nu întâlnim nici o notiță măcar prin ziarurile românești de peste munți. La noi însă urmează și acum cu destulă vehemență polemicele cu privire la conducerea centralei, la vina catastrofei etc. etc. Cele două partide reprezentate prin „Foaia Poporului” de o parte și „Viața Nouă” și „Vremea Nouă”, de altă parte resfoiesc dela început foile triste pe cari e scris cu litere mascate: Inceputul industriei și comerțului în stil mare la Românii bucovineni. Pe când pentru sanarea perfectă a întreprinderilor noastre ar trebui întrebuintate în mod rațional toate forțele posibile, domniile dela conducere se hărțuiesc. Urmările sunt destul de triste. Le-am arătat într'o corespondență trecută.

Inchiderea prăvăliei și restaurantului, excepționând ferestreul, care demult nu mai e al nostru. Actuala conducere provizorie a centralei ar trebui să fie mai precaută în administrarea averii românești. Ar fi foarte trist, dacă s'ar vinde pentru un preț de nimic moștile centralei din simplul motiv, ca să cadă în spatele fostei conducere democratice un deficit mai mare. Accentuez încă odată, că ora ne duce spre prăpastie.

Interesele neamului reclamă solidaritate și organizație. E regretabil, că unii bărbați cu influență nu-și pot suprima ambițiile personale și cauzează pierderi însemnate neamului întreg.

Am scris așa la întâmplare o părere, care poate fi aprobată de ceice privesc de departe pe arena politicii noastre. Ori și cum însă nu va aduce o limpezire în tabăra românilor bucovineni. Onorații cetitori, cari se interesează de aproape de durerile noastre, vor fi ținuți în curent cu adevărata stare a lucrurilor.

Dicționarul politic din Bucovina a sporit cu un cuvânt — politică de ciomag — cum să-i zic spiritual sau sentimental. Oricum ar fi îl lăsăm în sama ziarelor noastre politice, să-l taxeze după merit.

Presă noastră din Bucovina în loc să pășească mereu înainte, să urmeze o cale dreaptă să se ridice la nivelul unui factor important și hotărâtor în viața noastră culturală, politică, națională etc. etc. face câte un salt îndărăt, de neprimind de cap. Ce mai gazetărie se făcea pe timpul luptei între Apărăștii și Democrații! De ce cuvinte mai mișuna „Apărarea Națională” și „Voința Poporului”! Când îmi aduc aminte, tresar ca dintr'un vis urât și fiori reci îmi cuprind întreg corpul. Nu-mi vine a crede, dacă am în fața mea foile din 1907 au 1912. Le compar tremurând și aflu multă înrudire. Bazaconiile și dicționarul vechiu e introdus pe începutul la locul său — fără dânsul nici că s'ar putea face politică distrugătoare de partid și dăunătoare neamului. Sunt oameni cari cred, că politică cinstită e peste puțină. Politică și cinste sunt două rațiuni ce se contrazic, d-le”, îmi spunea adineori un croitor dibaciu de articole și începu să rădă cu poftă. Desigur și-o fi gândit: Asta trebuie să fie un

discrerieat, dacă crede, că la noi poate trece un om cinstit, ca politician. Da! Astfel de moravuri avem. Unde nu-e ură, zarvă, batjocură nu se pot face lucruri mari. Așa se întâmplă, că în toiu luptei frumoase pentru un ideal își scoate vr'un individ căpșorul mefistofelic și-și bate joc de toți cei cinstiți. Atâta ajunge și cearta e gata, căci păcatul te ispitește.

Am făcut această excursie — poate de prișos — voind să arăt, că n'am făcut nici un pas înainte pe terenul ziaristicii.

Pe mulți i-a fi indignat felul acesta adoptat cu neprecanțiune în ziarurile noastre. Nime însă nu îndrăznește, să-și spună nemulțumirile pe față. De ce oare atâta lașitate? N'are nimaic bun această țeară? Nu se află câteva conștiinți curate, căți-va oameni de convingeri, cari să-și dea mâna și să arboreze drapelul mândru al dreptății și adevărului? Nu simte nime durerile acestui popor nenorocit care orbucește în întunec? Cu frunțile ridicate am trebui să pășim neînfricați contra tuturor reletelor. Sunt mulți cari desgustați de politica mârșavă a zilei preferă, să steie liniștiți deoparte. Dar cine dă signalul? Unul singur, căci pentru acest Spiritul public este fapta puținor oameni... — Arătațile ieasma viitorilor și se vor spăra de el. Arătațile unde ar ajunge, de ar urma tot astfel, și se vor întoarce. (Eminescu)

Ridicați-vă peste patimile zilei și priviți în ce haos ne aflăm. Dacă nu vă speriați, păstrați mai departe tăcere mortală, iar dacă vi-se strecoară în inimă un cât de mic dispreț pentru această lume vițioasă, ridicați armele intelectuale — presa — și loviți în tot ce-i putred și n'are rost de a trăi.

Corespondent

Liviu de Lemenyi

A venit ca un fulger din senin, vestea aceasta.

Vineri dimineața, pe la orele 7—8, se putea observa o neobișnuită agitație între români, la cafenea, pe stradă, pe Bretter. Nu se știa de unde, dar vestea s'a pornit: „a murit astănoapte avocatul Leményi!” Nimenea nu voia să creadă. Toată lumea se întreba: de unde ai auzit? Pe Casa Națională era arborat stindardul negru, și se credea că presupnerea de aci s'a ivit. În vorbele, în privirile, în alergarea oamenilor era ceva, ce făcea să se încleșteze inimile de-o presimțire urită, cu toate acestea vestea părea o glumă de april. Și, în adevăr, a fost o glumă de april, însă nu de oameni jucată, ci de fatalitatea tristă, care nu alege nicicând momentul potrivit. Un membru din familia răposatului trece din întâmplare pe stradă, și ochii lui înroșiți, și fața lui istovită de dureri și nesomn, risipește îndoiala și confirmă trista tragedie.

Par'că nici acum nu-i venia nimăruia să creadă.

În cursul zilei grozava lovitură, simțită de familie, de societatea sibiiană și întreg noamul românesc deopotrivă, se răspândise în toate părțile. Toată lumea sta sub impresia ei. O durere sinceră, un pesimism neafectat, cuprinse pe cei din apropierea răposatului, și pe cei mulți, cari îl cunoșteau numai din vedere și din renume. Prea a venit deodată, pe neașteptate, lovitură.

Ziarul săsesc din loc, cel mai de seamă ziar al sașilor, — îi dedică cuvinte de regrete adânc simțite în numărul de seară. Și cu drept cuvânt, căci răposatul era poate singurul „zăgaz”, care știa să

stăpânească patimile, de-o parte și de alta, venit par-că prin legăturile sale familiare, (soția sa e soră cu primarul Dörr al orașului, nu fiică, cum s'a relatat greșit) și prin deosebita calitate socială, de om cu maniere distinse, inspirat de-o energie conciliantă, — a fi mijlocitor în marea asta invalurată, unde elementele românești și săsești, tot meru stau să se ciocnească. E temere, că fără de dânsul tendințele agresive, mai ales din partea românească, unde sunt mai pronunțate, nu vor mai putea fi politice.

Câteva petreceri intime, ce aveau să se țină vineri între cunoscuți, s'au oprit. O stranie coincidență: ziua de vineri era chiar ziua de primire a familiei; o zi de veselie și de distracție elegantă totdeauna. Oaspeții de altădată au venit acum să împartă durerea, cu familia.

Salonul totdeauna e plin de prieteni, de cunoscuți, de stimători, mai ales din înalta societate. Admiri tăria de suflet, cum poate suporta doamna dr. Leményi suferințele sale fără margini și tristețe datorințe convenționale,

Ultimele ore.

Seara de joi răposatul o petrecuse în clubul românesc până la orele 8. Juca cu plăcere în cărți, câteva sferturi de ceas, înainte de masă, cu „partner“-ul de totdeauna, d. avocat dr. P. Cu o zi înainte rămase în perdere, și acuma spunea vesel că are să ia revanșe. Juca cu multă atenție, și deosebită agerime: în adevăr se alege cu un mic câștig. Masa o luase acasă, în familie, fără de cea mai mică indispoziție. Târziu după miezul nopții se trezi deodată, și se plânse că poate una din mâncări nu i-a făcut bine; a mâncat prea cu poftă. Ceru deci un cognac. Una dintre fiecele sale încercă să-l froteze nițel, doamna se duse să toarne un pahar de cognac. Când s-a întors doamna, răposatul voia să iee paharul. Atunci deodată tresări, și fără a zice un cuvânt se întinse pe perne. Cei din jurul patului credeau că e numai o amețelă trecătoare și trimiseră repede după medic. Acesta însă nu mai avea decât să constateze sfârșitul.

Nici un cuvânt de adio, nici o măngâiere. Sfârșitor.

Se spune, că sfârșitul a venit subit din un atac de apoplexie la creier.

Aterele inimii erau mai de mult infirmate, și o vilegiatură liniștită, în aer curat, ar fi făcut mult bine.

Pe catafale.

Una din odăile cele mari a palatului consistorial, din care parterul e ținut ca locuință a familiei, este întocmită de odaie mortuară. Cinci cvadrate îmbrăcate în negru, deasupra un trup fără suflet.

Ce trist. Când te gândești că acesta până astăzi era unul dintre bărbații cei mai de seamă, un fruntaș în toată măreția — astăzi terfelită — a cuvântului.

Infățișarea *marcantă* din viață a rămas neschimbată, fără de cele mai mici urme ale desfigurării. Fruntea încrețită, sprâncenele puțin încrunțate și acum, buzele strânse în chip caracteristic. Aceiaș expresie de vigoare, de bărbăție, de distincție ca în viață. Bătrânețele nu s'au ivit de loc, distrugerea tainică, ce se cheamă moarte, nu are puterea ei obișnuită.

O mulțime de flori vii, dela străini și dela familie — fieștecare copil își are cr

nuna sa — acopere catafalcul înalt, încât aproape nimic nu se zărește din trista culoare neagră. Nu se poate zugrăvi doliul familiei. — Răposatul era încunjurat cu o deosebită dragoste și stimă de ai sei, pentru firea sa cavalerescă și discretă, pe care ținea s'o manifeste întâi și întâi în familie.

Universitatea săsească, al cărei deputat a fost răposatul, și camera advocaților, al cărei membru a fost în comitet (numai doi români între sași) dă expresie în cea dintâi zi, condolențelor sale. Celelalte multe corporații, al căror membru sau conducător a fost, asemenea nu întârzie. Camera advocaților dovedește un interes real pentru familie, și numește pe cel mai conștient om, avocatul dr. I. Borcia, curator al cancelariei, pe care o avea răposatul, respectând prin numire dorința familiei.

Personalitatea răposatului

O figură înaltă, voinică, sigură de sine, — „aristocratică“, — cum i se zicea în Sibiu și în toate părțile românești. Cunosător de limbi streine—germană, franceză—înțelegător și iubitor de artă, om de cultură superioară, nu putea fi decât un om de absolută desinteresare și de cea mai cuminte pătrundere în afacerile publice. Pregătit cum era, în toate ramurile preocupărilor noastre naționale, și stăpân peste acel „savoir vivre“, de care atât de puțini români dispun, îl aștepta încă de acum un viitor frumos. Trecea de moștenitor presuntiv la cea mai mare bancă românească, la „Albina“.

Cu firea lui lipsită de patimă, și de ambiții curente, cucerise și avea simpatii întregii societăți sibiene.

A fost unul dintre aceia, cari, acuma-s câteva săptămâni, mai stăruitor hotărâseră întâlniri în toată sâmbăta seara, la restaurant (numai domnii mai în vârstă) pentru a pune capăt astfel micilor disarmonii politice, jocului de-a „culoare de partid“, căci tulburaseră și societatea sibiană.

În o vreme, înainte de cunoscuta declarație și demisie a vicepreședintelui partidului, se făcuseră pe lângă răposatul intervenții din partea unei grupări, ca să primească șefia unui al „treilea curent“, care avea să dea înlături și pe „româniști“ și pe „tribuniști“. Intervențiile n'au isbutit, lovindu-se de simțul cavaleresc, deschis, disciplinat, al răposatului. Totdeauna pretindea opoziția înlăuntru în comitet, nu în afară, pe căi clandestine.

Călătorise prin toate statele civilizate, dar experiențele aduse din străini, nu l-au „declăsat“, ca pe atâția de-ai noștri, ci dimpotrivă, l'au făcut cumpătat. Un om care știa admirabil să împace utilul cu frumosul.

Note biografice de mare valoare, vor găsi cetitorii în panegiricul publicat mai la vale.

Inmormântarea.

Duminecă, toată înaintea de amiază o parte a corului din seminarul andreian au cântat psalmi și au cetit din biblie. După amiază la două ore s'a așezat cadavrul în sicriu și s'a transportat cu carul mortuar la catedrala gr.-ort.

Aci s'a făcut slujba divină pentru odihna răposatului.

În mijloc, pe un catafalc jos, se așează sicriul. În dreapta și în stânga câte două rânduri de scaune. Biserica e tixită de lume românească și străină. Nu cred că a fost vre-un român sibian care să lipsească.

Iată corpurile cari au luat parte, depunând cununi:

Seliștenii, conduși de protopopul dr. Ioan Lupas.

Alegătorii din Mediaș (la universitatea săsească) sub conducerea protopopului Sergiu Medean.

Adictului său membru — direcțiunea „Albinei“ (Partenie Cosma).

Iubitului lor coleg dr. L. L. — membrii direcțiunii.

Regretatului membru al direcțiunii — funcționarii Albinei.

Regretatului membru al direcțiunii — „Furnica“ din Făgăraș.

În semn de recunoștință. — Banca gen. de asig. (I. Lăpădat).

Kiváló tagjának — a nagyszabeni ügyvédi kamara (secretar Kirchgetter și doi membri).

Asociația română — prin d. Andreiu Bărsanu. Casina Română și „Albina“ din Brașov prin dr. N. Vecerdea.

Toți aceștia au depus cununile încă pe catafalc, acasă, și conducătorii deputaților au rostit cuvântări.

În biserică s'au mai prezentat și alte delegații. Întâi și întâi toate școlile: școala Asociației, seminarul, școala normală (preparandia), școala de industrie și menaj, etc.

Funcționarii „Albinei“ în corpore cu reprezentanți dela multe filiale.

Biserica evanghelică în frunte cu episcopul dr. Teutsch, cu Stadtpredigerul și cu episcopul prim. Cei dintâi doi în ornate bisericesti.

Biserica românească gr.-cat. în frunte cu pâr. protopop dr. I. Bunea.

Din jur o mulțime de oameni; aproape întreg jurul Sibiului. Se distinge înfățișarea biblică a scriitorului Agârbiceanu.

Iată aci și o listă incompletă a cununilor, cari s'au așezat pe sicriu.

I. P. S. Sa mitropolitul Ioan își trimisese cununa prin pâr. protosincol dr. Eusebie Roșca.

Neuitatului amic — Familia dr. Beu.

Dem unvergesslichen treuen Freund — Lattenberg u. Gemahlin Lăpădatu.

Ultimul adio neuitatului naș și prieten — dr. Califariu. — Letiția. — Victor.

Valorosului său asesor — Conzistorul arhidiecezan.

Neuitatului său prieten Liviu — Nicolau Ivan. Igazgatóság tagjának — A nszabeni helyőrdékü vasút R. T.

Iubitului meu fost șef — dr. Holom.

În semn de iubire și stimă — Felicia și dr. Ștefan Rozvan.

Frau Ida Misselbacher bricht, indescifrabil.

Vom trauend Kränzchen — indescifrabil.

Ihrem lieben Schwager — Johanna u. Albert

Dörr.

Kiváló tagjának — a nagyszabeni ügyvéd kamara.

Vrednicului luptător pentru drepturile poporului român — Redacția „Foi Poporului“.

Mult regretatului nostru naș — Făina.

Adeptului membru — Direcțiunea „Albinei“.

Iubitului lor coleg — dr. L. L.

Mult regretatului naș — dr. Fruma.

Comitetul partidului român, valorosului român.

Familia Malmek buchet.

Picu Macelariu

E. Pitiș

Sam. Dörr

In treuer Liebe — Viktorine u. Stefan I. Lăpădatu.

Ceremoniile religioase au fost celebrate de trei preoți: pâr. protosincol *Eus. Roșca*, directorul seminarial, *Vas. Bologa*, directorul școlii de fete și părintele *Nic. Voileanu*, asesor consistorial — ajutați de diaconul A. Stan.

Rugăciunea pentru iertarea sufletului o rosti însuș I. P. S. Sa mitropolitul, din scaunul său arhipăstoresc.

Adesea lacrimile se furisau pe sub gene. Am văzut plângând chiar și damele străine de familie, din cercurile cele mai distinse.

În țințirim.

Șesșesprezece trăsuri încăpătoare, și un șir nesfârșit de oameni îl însoți pe cea din urmă cale.

Mormântul s'a pregătit în țințirimul cel nou, departe de oraș, lângă parcul de sub arini. Cercul, care cernuse toată ziua de mai înainte o ploaie

măruntă, astăzi pe la prânz se însenină, dând voce și el să ia parte cât mai mulți la durere.

Deasupra groapei, medicul din Săliște și fostul deputat naționalist dr. N. Comșa delegat din partea comitetului nostru național, rosti o cuvântare, preamărind adevăratele merite ale răposatului. Stărui asupra atitudinii vrednice de urmat ca pildă în ziua de azi — atitudinea ce o avusese cel acum deplâns la adunarea națională din 10 ianuarie 1905. Memorabila adunare când se declarase activitatea din nou. Atunci răposatul a fost acela care apăruse mai energic punctul de vedere al pasiviștilor, și totuși, după ce majoritatea se pronunțase pentru activitate, dânsul s'a supus fără gând ascuns și a lucrat pentru succesul noului program din răspuneri, oriunde a fost trimis din partea comitetului.

Apoi troparele cele din urmă, uruit de funii și de pământ, preoții aruncă cele dintâi lopiți de humă, un buchet de garoafe roșii — floarea lui iubită — trimise ca tovarăși de drum din partea copiilor — și tot ce a mai rămas din un om mare, s'a făcut una cu pământul.

Târziu seara a sosit lumea la căminele sale.

Condolențele.

Nu se poate da o listă exactă a depeșelor cari au sosit. Vre-o optzeci s'au putut număra. Cărțile de vizită sunt fără de număr. Publicăm aici câteva din depeșe:

Brașov. — *Infrânți de durere rugăm pe bunul Dumnezeu să primească în sinul său nobilul suflet al harnicului român dr. Liviu Leményi, binefăcătorul scumpulor noastre școli.*

dr. Vasilie Saftu,
preșcd. eforiei.

Brașov. — *O lacrimă ferbinte pe caldul mormânt al mult prețuitului și mult iubitului meu prieten dr. Liviu Leményi.*

dr. Vasilie Saftu,
protopopol Brașovului.

Brașov. — *Primiți în numele corpului profesoral dela școlile medii gr.-or. române din Brașov sincere condolențe pentru pierderea soțului d-voastre, valorosul bărbat atât de binemeritat pentru instituțiunile noastre de învățământ.*

Onțiu, director.

Brașov. — *Deplâng alătura familia moartea bunului părinte, a merituosului român, neuitatului binevoitor.*

Axente Banciu.

Brașov. — *Implor mila lui Dumnezeu pentru d-voastre și încredere și putere ca să nu vă doboară durerea care pe atâția îi îngenuche.*

Alexandru Bogdan.

Făgăraș. — *N'am cuvinte pentru durerea mea.*

Șerban.

Zernecki. — *Primiți vă rugăm și din partea noastră cele mai afectuoase condolențe la marea pierdere ce ați suferit.*

Elena și Iancu Mețianu.

Dej. — *Adânc consternat de moartea iubitului d-tale soț și valorosului fruntaș al neamului nostru, vă exprim sincere condolențe în numele meu și al partidului pentru pierderea ireparabilă ce am îndurat cu toții.*

dr. Teodor Mihali.

Arad. — *Sdrobot de grozava loritură adânc îndurerat deplâng pierderea distinsului luptător și generosului amic. Primiți cele mai sincere condolențe dela nemângâiatul prieten*

dr. Iuliu Maniu.

Arad. — *Deplâng moartea înțeleptului fruntaș care ne-a părăsit când aveam mai mare lipsă de mintea lui superioară și inima lui nobilă. Primiți dureroase condolențe.*

dr. Ștefan C. Pop.

Brașov. — *Primiți condolențele noastre de sinceră și profundă durere pentru pierderea excelentului și înțeleptului bărbat, care a fost soțul și părintele d-tre.*

Familia Vaida.

Săliște. — Regretăm pierderea mult prețuitului juriscult al institutului nostru și zelosului stegar al neamului românesc.

*Direcțiunea „Cassei de păstrare“,
reuniune în Săliște.*

Orăștie. — Condolențele mele din prilejul grozavei lovituri ce ați îndurat împreună cu întreg neamul.

Dr. Aurel Vlad.

Sân-Nicolaul-mare. — Adânc impresionat de subita decedare a soțului d-voastre, merituosul membru al direcțiunii „Albinei“, vă transmitem condolențele noastre.

Agentura „Albinei“.

Caransebeș. — Condolez din toată inima la prea timpuria trecere din viață a merituosului domn Leményi. Dumnezeu să vă deie mângâiere.

Dr. T. Badescu.

Arad. — *Primește și împărtășește întristatei familiei condolențele mele sincere.*

Episcopul Ioan.

Arad. — Din adâncul inimei vă condolăm și ne împărtășim în durerea mare ce îndurați prin moartea înaltului soț și prețuitului nostru amic.

Ioan Beleş și soția

Arad. — *Cu sufletul cernit de durere ne închinăm memoriei distinsului fiu al neamului nostru. Dumnezeu vă trimită mângâiere.*

„Românul“

Budapesta. — Deplâng moartea distinsului nostru bărbat.

Bogoevici, protosincol

Murășoșorhei. — Primiți, vă rugăm, sincerile noastre condolențe.

Filiata „Albina“

Brașov. — Consternați de moartea subită a vrednicului nostru fruntaș, Liviu Leményi, exprimăm familiei profunde condolențe.

*Redacția „Gaz. Trans.“
Moldovan, Braniște, Brotea*

Poiana. — Primiți și din partea noastră sincere condolențe pentru pierderea ireparabilă a neuitatului d-tre soț. Noi deplângem pe vrednicul nostru juriscult.

*Direcțiunea băncei
„Mielul“.*

Bistrița. — Condolăm sincer căderea stâlpului familiei d-tre și al națiunii noastre. Dumnezeu vă mângâie.

Familia dr. Tripon.

Ibașfălău. — Rugăm primiți sincerile noastre condolențe.

*filia „Albina“
Tobias.*

Brașov. — Adânc înfiorați de cumplita loritură ce-ați îndurat prin moartea de toți stimatului d-voastre soț jelind împreună rugăm cerul să vă mângâie.

Familia Onțiu și Branisce.

Arad. — *Indurerat pentru pierderea bunului român Leményi rog mijlocește familiei expresia condolențelor mele.*

Vasile Goldiș.

Brașov. — *In regretatul d-voastre soț deplângem și noi un prețuit amic.*

Familia dr. Vecerde.

București. — *Vă rog să primiți sincere condolențe pentru pierderea neașteptată a iubitului d-voastre soț și iubitului meu prieten.*

Dr. Diaconovich.

Brașov. — *Regretăm sincer moartea domnului dr. Liviu Leményi. Dumnezeu să vă alineze durerea pentru această mare pierdere.*

Filiata „Albina“.

Din Năsăud.

În 17 spre 18 a lunei curente a avut loc în sala de gimnastică a gimnaziului din loc o serată literară împreună cu dans aranjată de elevii gimnaziali. Programul a fost unul dintre cele mai bogate și punctele programului au fost executate cu succes. Președintele societății de lectură Grigoriu Man în cuvinte bine simțite arată rolul ce-

are „Societatea“ în educație, dar mai ales rolul ce-l are teatrul pentru progresul culturii. Spune apoi, că „Societatea“ având în vedere ce rol important joacă teatrul în progresul culturii naționale, s'a îndatnat a aranja 2—3 serate literare pe an împreună cu teatrul. Apoi declară serata literară de deschisă.

Urmează punctele muzicale, dintre cari au fost predate cu adevărată artă mai ales 2 bucăți. Una la pian, de tinărul și talentatul compozitor Liviu Nicorescu „Oltul“, apoi „In miez de noapte“, cor, de asemenea de d. Nicorescu. Ne-a surprins mai ales cu vocea sa sonoră de tenor.

Dintre celelalte puncte ne-a plăcut foarte mult „Baladă“ de Porumbescu, executată cu adevărat simț artistic de Pavel Gălan, elev cl. VIII-a. Celelalte puncte muzicale au fost predate bineșor, tot asemenea și declamările.

Urmează apoi punctul ultim și cel mai important „Chezășia“, făcută după „Neguțătorul din Veneția“ de Shakespeare, predată de elevii din clasa VII și VIII. Rolurile au fost înțelese bine și predate pe deplin mulțumitor.

Și în urmă d. Pompeiu Rus, elev clasa VII-a mulțumește publicului, că s'a prezentat în un număr așa de frumos.

Și într'adevăr numărul persoanelor existente a fost neobișnuit de mare. Sala tixită de lume dornică de a vedea producțiile tinerilor cari studiază la acest gimnaz și de cari leagă mari speranțe.

După serata literară a urmat dans până în zori de zi.

Tinerimea dela gimnaziu e agitată pentru eliminarea ilegală a teologilor dela Orade. Incontinuu se adună grupe, grupe de studenți și discută cu vehemență asupra întâmplării. **Coresp.**

Războiul italo-turc

Misiunea avocatului Talem.

Roma. — „Giornale d'Italia“ anunță că preținsul mediator al păcii, avocatul Talem, a desmintit aserțiunea că ar fi primit din partea junilor turci însărcinarea de a negocia în privința păcii.

Ziarul observă, că Talem însuș a recunoscut că e în cele mai bune relațiuni cu junii turci. El va sonda deci relativ la adevărata stare de lucruri și de spirit din Italia, și astfel va răpi speranțele lor înșelătoare. Talem e un prea bun financiar pentru a nu recunoaște înfloritoarea stare financiară a Italiei. Măine el va avea prilej să asiste, la Cameră, la primirea entuziastă a decretului de anexiune. Când Talem se va reîntoarce la Constantinopol, nu va fi exclusă posibilitatea unei schimbări în părerile junilor turci.

O scrisoare a lui Nechad bey către Caneva.

Roma. — Ziarul „Tribuna“ află din Tripolis cu data de 22 febr. că un arab, venind din lagărul turcesc, a sosit la avantposturi cu o scrisoare a lui Nechad bey pentru generalul Caneva.

Nu se știe conținutul scrisoarei.

Lupta între triburi arabe.

Constantinopol. — Știri din Lattagine anunță că ostilitatea latentă ce există între triburile ansariene a izbucnit în mod subit și că două triburi se află în luptă. De ambele părți au căzut numeroși morți și răniți. Guvernatorul din Lattagine a plecat la locul luptelor.

Bombardarea Beirutului.

Londra. — Ieri vasele de război italiene au bombardat Beirutul, orașul cel mai mare și mai important al Siriei, în care se refugiaseră două cuirasate turcești.

Lupta dintre vasele italiene și turcești a fost de scurtă durată și s'a sfârșit cu totala nimicire a vaselor turcești.

Se anunță, că aproape toți soldații acestor două vase au fost omorâți.

Poarta a trimis puterilor o notă de protestare pentru bombardarea Beirutului și se crede, că acuma Poarta va executa decizia mai veche adusă în chestia expulzării italienilor.

Litere — Arte — Științe

LA RĂSPÂNTIE

Hortensei Pagubă.

Imi spui, ce greu, ah cât de greu
Îți este să mă lași,
Că ti-se pare sufletul
Să farmă cu-acest paș.

Că cea mai dragă eu îți sunt —
Cum tremură-al tău glas —
Pururea stăpânit de-un dor
Gândi-vei la-acest cîas!

Eu te ascult... Nu zic nimic,
La ce aș mai vorbi,
Și nici nu rîd... și nici nu plîng,
Și nici mă știu gândi...

Ori unde merg în urma mea
Tot lacrimi izvoresc,
Dar ca să'nnece-al lor șuvoiu
O mare — nu găsesc!

Viora din Bihor.

Altă ortografie

de dr. Al. Bogdan

— Urmare —

Dacă am zis, că în anumite cazuri nu se fixează, când să scriem cu s și când cu z, să credă nimeni, că această nehotărîre ar rezulta din oarecare inconsecvență a sistemului ortografic fonetic. Nu! Ci ea stă în legătură cu chestiunea fixării limbii literare unitare și cu chestiunea ortopiei limbii literare.

Despre aceasta câteva cuvinte. O limbă literară are valoare practică numai dacă ea este unitară, adică dacă ea se scrie și se vorbește pretutindeni în același fel. Și deci este important să se decidă fiecare om trebuie să rostescă cuvântul cu s la sfârșit, așadar cum este scris, ori cu z, cum este vorbit. Asemenea: vei rosti caraghios ori caraghios (Șt. Pop: „Dicționar“ are amândouă formele), ori ori ovăz („Regule“ dau amândouă formele), sau ori tezaur etc? Astfel de cuvinte, a căror exprimare încă nu este fixată de nimeni și deci nu-i poate nimănui, sunt încă multe. Vom cita îndată unele din ele.

Atunci ce-ar fi de făcut? Următorul lucru: Academia Română ar trebui să edea paralel cu scrierile sale dicționar al limbii române încă un dicționar:

Dicționarul ortoepic al limbii române.

În el s'ar arăta — cu semnele obicinuite de scrierii moderni — cum se exprimă fiecare cuvânt, fiecare prefix și sufix și terminațiune în limbă românească. De pildă s'ar scrie în dicționar: odihnă, se cetește opțin; abces, se cetește apces etc. În scrierile de Dicționar ortoepic al limbii germane se publică tocmai acum, redactat fiind de unul dintre cei mai de seamă fonetiști, de d-nul W. Vokor.

Ori până la publicarea unui dicționar ortoepic s'ar putea face altceva, dar tot un lucru de făcut: un ziar ori o revistă oarecare să facă o anchetă, care să fixeze cel puțin exprimarea corectă, literară — care să devină apoi unitară — a cuvintelor cu s și z. Cuvintele acestea s'ar extrage dintr-un dicționar, s'ar tipări și s'ar trimite la vr'o 50—100 de bărbați cu cultură înaltă, 30 de origine din Moldova și Bucovina, 30 din Muntenia, 30 din Ardeal (scriitori, profesori, avocați, medici, preoți etc.) Aceștia ar însemna în dreptul fiecărui cuvânt, cum îl exprimă ei, cu s sau cu z. Și orientându-ne după majoritate am fixa care să fie exprimarea unitară și obligată pentru limba literară românească.

Forma fixată astfel poate va rămânea, poate însă se va schimba de generația următoare, a cărei limbă n'avem dreptul noi s-o legăm de anumite forme. Dar atâta și pe lângă explicarea dată, cred, că poate îngădui oricare filolog modern.

Și că într'adevăr este de importanță fixarea formei ortoepice a cuvintelor, îndeosebi în ce privește cele două sunete s și z, se va vedea din următoarele două cuvinte: visezi—vizezi. Dacă eu

scriu „revisorul, presidează, miserie, presintă, devisa“ (Iorga) cu s, aș putea scrie și cuvântul vizezi tot cu s, și aș scrie visezi. Dar atunci cum să-l mai deosebești și în scris, când doar se deosebește în exprimare de celălalt cuvânt visezi, care vrea să zică că ai visuri?

Vom scrie și vom rosti deci în chipul următor: rezultat, rezistență*, ipoteza, ambrazuri, mizeria, caz (casul), fantazie, aviz, abuz, precizie, concluzia, deziluzii, fiziologie, nazalină, nazal, fizic, opoziționist, iudaizare, neorganizați, organizație, deviza, aziatic, favorizau, cauză, rezultat, analiză, instalează, Azia, aziatic (s), inciziv, rezultă, legitimez, senzual, preciza, gelozia, parenteze, concluzie, aluzie, partizan, rezistență, stilizat, rezida, poziție, reprezentând (represintând), rezolvare, acușările (acușările), dovezile, rezervă (s) ezitațiune, fizionomie, colonizare, (s) viziune, deciziv, ipoteza, mozaică (s), gazetar, bază (s), organizare (s), majorizați (s), exclusiv (s), alarmează, vieneze (s), precizie, explozie, depozit, azot, uz, sacăz, sturz, cobuz, mofluz, Paradizul (s), infinitezimală.

Cu s vom scrie și vom rosti: Contencios, posibilitate, interese, chivernisire, meseria, conservat, transmisibil, admisibil, considerabil, piese, considerație, consumă, consimți, progresează, transgresiune, sursă, esențial, gelos, disidenților, presa, basorelief, resentiment, universitate, antisemit, insultă, busolă (O. Goga), mărturisul, sistem, presiune, sintetic, fosili.

Am găsit scris: parasitari și paraziții, imbal-samat (cu z)**), filisoni, sensibil, rezumă (se zice însă resumat), rezolvit (ardel. rezolvat), precis, transit (tranzit), centesimal (cu z).

Admisibile sunt amândouă formele următoarelor cuvinte: fals—falz, falsificare—falzificare, rezistă—rezistă, parazitism—parazitism, aerisirea—aerizarea, casarme—cazarme. Ori dacă cineva din cetitori este mai bine orientat decât mine asupra rostirii acestor cuvinte, ne poate lămuri și pe noi. Dar este poate numai o greșală de tipar scrierea zugrumă, când se zice doară sugrumă.

În legătură cu chestiunea scrierii lui s—z putem trata aici și semnul

2. x.

Cu acesta se scrie — după „Regule“ — două grupe consonantice, ceace constituie o inconsecvență într'un sistem de ortografie fonetică. De aceea în viitoarea ortografie semnul x nu s-ar mai folosi la scrierea cuvintelor românești, ci se va scrie cs atunci când îl reprezintă grupa de consonante cs, și gz, când reprezintă această grupă. Deci ar fi să scriem astfel:

cs: ecsplie, ecscepție, ecsmit, acsă, ecsagerez, (ecsagerare) ecspunere, tectual, Acsinte (așa s-a și tipărit într-o publicație a Academiei), ticsite de Jidani, fies, prefies, sufies, lucs, cocs (așa scrie dl Șt. Pop în „Dicționar“, dar, ca să păstreze norma bine fixată a inconsecvenței, scrie doxă), docsastar, docsă, csilograf, Alecsandru, ecscepție.

gz: egzil, egzod, egzamen, egzemplu, egzistă, egzact, egzecutat.

3) h.

Și în limba românească sânt doi h, ca și în nemțește (ich-Laut, ach-Laut). Deosebirea este evidentă, dacă asemănăm *sunctul*, care corespunde literei h din cuvântul *monahal*, cu sunetul, care corespunde aceleiași litere în cuvântul *arhiercu*. Tot un *hi* avem și în cuvântul *tihnit*, cu toate că lui h nu-i urmează un i. „Regulele“ nu fac deosebire între acești doi h. Într-un sistem fonetic rațional, care ar avea deci și semnul i, cei doi h s-ar putea scrie astfel:

h: patriarhal, monahal, ham, hot, hartă; parohial, arhivă, arhiercu, arhitect, himeră etc.

hi: odihină; a se odihni, tihnit, tehnic, hievum.

Dar dacă am avea un dicționar ortoepic am putea renunța la acest semn (hi), pentru a nu complica prea tare sistemul, căci oricât de drag ne-ar fi principiul fonetic, ne este drag și principiul simplității.

* Toate cuvintele le rostesc și eu așa cum le voi scrie aici. Indic în paranteze numai forma cuvântului cum o scrie și o rostesc altul, adică cum am găsit-o scrisă în izvoarele utilizate de mine.

** Nu se va mira nimeni, că limba mea — fiind ardelean — se deosebește de a bucureștenilor.

4. ie—e.

Vom face o deosebire: ie-e în silabă, și ie-e la începutul silabei.

În „Regule“ se admite scrierea cu ie și la începutul cuvântului. Datoria noastră în punctul acesta este deci numai aceasta: să fim consecvenți și să scriem așa cum rostim. Vom scrie, deși cele mai multe din cuvintele ce urmează le-am găsit scrise cu simplu e, așa:

ieșind, iertat, iernii, boierilor, plăieșii, cheltuieli, încheiere, îndoilele, trebuie, se boierise, ieri, alaltăieri, ploaie, îngreuez, înșeuiez, iecele, voie, nevoie, creier, fluier, tăietură, tăiere, caietul, procedeie (dacă nu vrei să zici mai bine procedeu), întâietate, băiețel, muiere, râie, scânteie, cutreier, șuier, vâpaie, cetățuie, cheie, reiese, băieți, iopure.

Și nu ne vom sfii să scriem și formele verbului a fi tot cu ie, deci ie, ieste, ieram, precum și pronumele: ieu, iel, iei, iele, (despre ea într'alt loc), fier, împiedecă, miezul, Miercuri, înfierbântat, pierde, prietin, piele, bietul-bietii (însă vom scrie beat-beți, bețivi), vierme, miel, miei (însă mieiu, planta!), pieire.

Când diftongul ie urmează unui i, l-aș scrie numai cu e, făcând și de data aceasta o concesie principiului de simplitate. Deci: scrie și nu scrie (nici chiar scrie). Motivul este următorul: rostind cuvântul *zidarie*, va trebui să faci o pauză de o clipă între i și e, dacă vrei să-l rostești întocmai cum este scris. Dacă însă nu îți pauză, ci rostești cuvântul într-una, vei putea observa, că fără de voie se aude între i și e un sunet, care face trecerea dela o vocală la cealaltă și care sunet este i (j nemțesc). El se deosebește de i din cuvântul voie numai în ce privește durata; este adecă de durată mai scurtă. Compara: „ce mi-e atât de dragă“ cu: „ce îmi ie atât de dragă. Un i se aude și între e și i în cuvintele: a întrel, pieire, a se sfi, între o și i în cuvintele: cîncid, ovoid. Și atunci ne punem întrebarea: De ce să ne îngrijim noi de scrierea unui sunet, de a cărui rostire s-au îngrijit înșeși organele vorbirii; dacă deci și Românii cari vor trăi peste 1000 ani îl vor rosti cum îl rostim noi astăzi? *Alta* întrebare este, dacă cuvântul își va păstra forma sa de azi). Și-apoi vom avea doar și dicționarul ortoepic, în care va sta scris negru pe alb, cum am rostit astfel de cuvinte, cum ar mai fi și următoarele:

Fantazie, oriental, varietate, atelier, execuție, linie, norvegieni, vie, vier (celălalt vier (=mascur) s'ar scrie vier).

În cuvintele de origine străină e dela începutul unei silabe nu s'a prefăcut în ie. Unele sunt pe cale de a se români și se rostesc când cu ie, când cu e, d. ex.: poezii — poiezii; poet — poiet, proiect (G. Bogdan-Duică) — proiect (Șt. Pop. „Dicționar“) proiectat — proiectat. Se pare, că acest e se preface mai ușor în ie, dacă este accentuat: proiect — proiectat.

Dar de obicei se rostesc și se scrie:

Coeфициent, coeziune, epocă, episcopi, influență, erei creștine, proeminent, epigrafica, exact, efect, electric etc. Profesorul dela facultatea de teologie din București, d. dr. N. Dobrescu rostesc însă: iepiscop, iepocă, ceace dovedește, că puterea limbii românești de a preface pe străinul e în ie încă nu a încetat de a fi o putere.

(Va urma)

Din Iași

Scopul societății naționale ortodoxe

Acum un an s'a înființat în București o societate culturală cu numele de *Societatea Ortodoxă Națională a femeilor române*, care într'un timp scurt a desfășurat o activitate extraordinară. A devenit persoană morală, a înființat 5 grădini de copii în mahalalele Bucureștiului, a înființat 8 biblioteci populare și e pe cale a înființa încă alte 6, a înființat peste 65 comitete parohiale, a cumpărat o casă mare și a făcut toate planurile de amenajare spre a deschide la 1 septembrie 1912 o școală de fete căreia să-i dea o organizare model și în care copilele noastre să poată căpăta o educațiune îngrijită, românească, o instrucțiune solidă și o practică deosebită a

limbelor moderne. Tot pentru 1 septembrie 1912, societatea din București a obținut autorizarea de a deschide o școală în care să se formeze conducătoarele de grădini de copii.

Această societate, după cum o arată numele, este ajutată în scopul ce urmărește de cler.

În octombrie trecut, o delegație a societății din București, care are acum filiale în mai toate orașele din Muntenia și câteva din Moldova, s'a prezentat la Iași cu gândul să înființeze și aci o secțiune.

După cum se știe s'a întâmpinat dificultăți la început din cauza unei dispozițiuni din regulamentul explicativ al unui art. din statute, în virtutea căruia ar fi urmat ca secțiunea din Iași să dea 75% din încasări, comitetului din București. Se înțelege, nimeni din Iași n'a acceptat această condiție. În noembrie însă, în urma câtorva convorbiri avute cu membrele din București de câteva persoane delegate din Iași, s'a obținut promisiunea consemnată într'un procesverbal care se găsește în păstrarea comitetului din Iași, ca deocamdată Iașul să-și rezerve mijloacele pentru realizarea scopurilor sale.

Acest punct obținut s'a constituit și la Iași un comitet format din:

I. P. S. S. mitropolitul Moldovei, președinte de onoare, Principesa Olga M. Sturza, președintă, P. S. S. Vicarul mitropoliei, vicepreședinte, d-nele Maria Krupenski și Ana Racoviță, casiere, d-soarele Elena și Alexandra Cantacuzino-Feodosieff, secretare, d-nele Maria Climescu, Eliza Mavrocordat, Elena C. Meisner, Ana Netter, Aspazia Rășcanu, Elena Țințu, Luiza Vrabie, d-rele Maria Livescu, Elena Musteață și M. Tuduri, membre, și domnii: A. D. Xenopol, A. C. Cuva, Dr. Demetriade, Lt. colonel C. Langa, I. Ursu, Neculai Krupenski, inginer Eugen Botez, Econom I. Țincoc și B. Vizireanu, membri.

Acest comitet a început activitatea sa și pentru ca toată lumea să cunoască clar scopul ce urmărește, societatea ține să dea următoarele lămuriri:

1. Societatea națională Ortodoxă a femeilor române, este o societate înainte de toate culturală în sensul cel mai larg al cuvântului. Ea își propune să înființeze un fel de eforie a învățământului și a educației naționale — așa cum pe vremuri s'au înființat eforiile spitalelor și eforiile bisericesti — către care să-și îndrepte privirile toată suflarea românească, dar mai ales clasele avute care au mai mare răspundere și care alături de stat se contribuie la ridicarea maselor, la civilizarea tuturor păturilor și la creșterea națională a tinerelor generații și în special a fetelor așa cum cere interesul patriotic, (vezi statutele), și pe baza religiei strămoșești. Această eforie a învățământului va avea să dea acelaș sprijin învățământului public pe care eforia spitalelor a dat-o sănătății publice.

2. Această societate se numește orto-

doxă pentru că din ea fac parte numai bărbați și femei ortodoxe, pentru că în societate intră numai clerul ortodox și pentru că și propune să crească pe copii în credința strămoșească.

Departate de societate, ideea unui învățământ plin de misticism cum a plăcut unora să însinueze, societatea ortodoxă se va folosi de mijloacele educative cele mai moderne și mai științifice, căci școalele pe care societatea le va înființa, vor avea întocmai programele statului. Programele vor fi propuse de învățători, institutori sau profesori de stat, având concursuri trecute la stat și titluri de stat, iar școalele vor fi conduse după normele admise de stat. Mai mult, societatea își propune să perfecționeze cât mai mult sistemele ce va întrebuiți, mai mult chiar decât statul, atunci când autorități științifice și pedagogice vor adera la acele sisteme.

Deci, nici ore de religie mai multe decât are statul în programele sale, nici presiuni ale clerului, nici ore de științe pozitive mai puține. Societatea națională ortodoxă își propune numai ca educația în adâncul ei sens să fie mai îngrijită, ca sentimentul de demnitate și mândrie națională în toate formele lui — deci și în religia strămoșească — să fie mult mai cultivat nu numai prin mijlocul școlii, dar prin exemple și prin acea înviurire ce-și propune să exerciteze direct prin comitetul central și prin comitetele parohiale asupra părinților, asupra familiilor și asupra indivizilor, ceea ce statul nu poate face.

3. Această societate își propune deasemenea să creeze în societatea noastră și în special în pătura superioară a societății un curent ostil ideii de a se încredința educațiunea și instrucțiunea mai ales a fetelor instituțiilor streine de neam, streine de credința noastră. Și nu pericolul unor conștări izolate ne sperie, dar ne îngrijește acea înstrăinare cu încetul, acea diferență pentru tot ce e al nostru, acea lipsă de entuziasm și căldură sinceră națională ce caracterizează pe femeile crescute în acele mediuri.

În toate ramurile de activitate și la toate popoarele s'a servit lumea de streini până și-a format elementele trebuitoare. Exemple câte vrem: în telegraf, până n'am avut telegrafistii noștri ne-am servit de streini. La drumurile de fer tot de streini ne-am servit. Dar acum? nu avem mecanicii noștri, inginerii noștri? și slava Domnului merg trenurile bine și relativ înregistrăm mai puține accidente la noi, decât cetim pe aiurea. Dar medicii? nu mai departe decât acum 50 de ani, nu se pomenia medic român. Un nume român de medic era suficient să nu inspire nici o încredere. Acelaș lucru cu farmaciștii.

În educație și în instrucție de asemenea ne-am servit de instrucții străine, cât timp am avut nevoie și bine am făcut. Dar acum? Să nu ajungem nici odată a ne servi de elemente românești? Bine înțeles

că nu-i vorba aici de învățământul superior și de cultivarea superioară a științei.

Atâtea școale, atâtea fete învățate, nu vom găsi noi educatoarele noastre care cu căldură și patriotism să formeze mai bine sufletele copiilor noștri decât streinele?...

Să avem noi mijloace de organizare și vor avea românele priceperea și energia necesară ca să înființeze instituții și să le întrețină mult mai bine.

Așa vor fi organizate instituțiile noastre încât vor avea toate calitățile acelor, fără a avea marele lor defecte.

Educatoarele ficelor noastre trebuie să le găsim la noi.

Societatea Națională Ortodoxă, așa cum a început, creează căi, ale căror urmări bune vor fi foarte mari. La secțiunea din București sunt multe adesiuni din toată țara și din afară de regat.

Comitetul din Iași a crezut de dator să ca'n o formațiune care promite să creeze o operă de renaștere națională măreață, să fie unită cu secția din București și în acelaș timp își propune să lucreze în comun acord și să formeze în acelaș fel comitete în toată Moldova.

Iașul a făcut propria sa jertfă pentru „Unire”. Prin unire crede comitetul din Iași să-și ajungă scopul. De aceea va face cel mai călduros apel la cei bogați ca și la cei săraci, la cei din regat ca și la cei de peste hotare pentru ca toți să aducă pe triceica lor la edificiul național ce vom să clădim.

INFORMAȚIUNI

Arad, 27 februarie n. 1912.

Parastasul lui Gojdu. Ieri 12 curent, fiind prima duminică din postul Paștelor, s'a oficiat parastasul în veci neuitatului binefăcător al neamului nostru, Emanuel Gojdu.

Cu această ocazie ținem să aducem la cunoștința forurilor competente neglijența, ce se observă în asemenea ocazii din partea organelor în drept.

Când se fac asemenea parastase pentru vreun particular local, oficiază protopopul împreună cu toți preoții bisericeii. Corul seminarial nu lipsește.

Modul cum s'a oficiat parastasul acestui mare binefăcător al neamului, ca și cel din 30 noiembrie trecut al fericitului întru pomenire marelui Șaguna a revoltat pe toți cei de față.

La Șaguna, pe cât ni s'a spus, colacul obicinuit a fost cumpărat dela un jidan, iar la Gojdu a lipsit cu desăvârșire: iar coliva fiind făcută din răși mășițe. În loc de o lumânare, ca lumea, s'a pus un muc, ca și cum cel a cărui pomenire se făcea nu e omul, care a înzestrat cu atâtea venite neamul nostru.

Corul seminarial a lipsit. Nu a servit decât un singur preot d. Traian Vătan. Nu s'a făcut nici un cuvânt despre însemnătatea parastasului. Probabil, că cei în drept nu au găsit nici o pildă de scmnalată poporului, în faptele acestui mare fi al neamului.

In interesul propriu recomand onor. public să privească expoziția aranjată cu gust, corespunzătoare de crăcin din cele mai moderne obiecte pentru ornamente și de folos, în depozit foarte mare. **Mare depozit în rame pentru fotografii, pe cari le pregătesc cu preț ieftin.**

FISCHER MÓR comerciant de lămpi de porcelan și obiecte pentru ornamente

Arad, Piața Andrásy Nr. 20.

Telefon pentru oraș și comitat Nr. 568.

Aducem acestea la cunoștința publicului pentru spectacolul acestei înmormîntări să dispară. Un neam se cunoaște după modul cum știe să-și respecte pe oamenii mari. Iar pildă în această privință trebuie să pornească dela Sf. altar.

Calătoria noului ministru de externe la Budapesta. Din Budapesta se telegrafiază :

În cercurile parlamentare circulă știrea, că noul ministru de externe, contele Berchtold, va sosi la începutul săptămânii acesteia la Budapesta, ca să facă cunoștință personală cu membrii guvernului ungar. Se așteaptă asemenea sosirea noului ministru comun de finanțe, a cavalerului de Bilinski.

Nunțul nou din Viena. Din Roma se telegrafează: Daminecă în 25 februarie monsignore Scapinelli di Legnigno a fost sfințit de arhiepiscop de Laodikea, de cardinalul Mery. Scapinelli este noul nunțiu papal la Viena. Postul și-l va ocupa în a treia săptămână a lunii martie.

O dramă în cușca leilor. O mare nenorocire s'a întâmplat într-o menajerie din Fortani în Alanco.

Atracțiunea spectacolului era trecerea unui biciclist pe o sârmă întinsă peste o cușcă deschisă cu lei. În momentul când se afla deasupra cușcii leilor, biciclistul fu cuprins pe neașteptate de o amețală. Spre groaza publicului el căzu dela o înălțime de 6 metri în cușca leilor, unde rămase în nesimțire cu membrele sfărâmate. Fiarele sălbatice se arancară asupra lui și îl sfâșiară în bucăți. Această dramă oribilă produse o panică de nedescris în circ. Toți se îndreptau îngrozii spre ieșiri.

Personalul circuitului sosi în grabă cu drugi de fier, și cu focuri de revolvere reuși să îndepărteze fiarele de corpul nenorocitului biciclist. Corpul artistului plin de răni și sângerat putu fi scos apoi din cușca leilor. El a fost transportat la spital, unde a încetat din viață fără a-și recăpăta conștiința.

Teribilă dramă din gelozie. La Lubenthal s-a petrecut o teribilă dramă de gelozie. Un fiu de țaran, Grandl, a tras mai multe focuri de revolver asupra iubitei sale și a mamei acesteia. Tânăra fată a fost omorâtă pe loc, iar mama ei a murit curând din cauza rănilor primite. După aceasta Grandl s'a sinucis trăgându-și un glonț de revolver în tâmplă. Motivul acestei fapte este gelozia.

Vanzarea colecțiunii de artă Weber. Din Berlin se comunică: Și a doua zi a vânzării la licitație a colecțiunii artistice Weber, a adunat numărul colecționari și reprezentanți de muzee. Pe ziua de ieri s'a obținut pentru 117 tablouri 1.750.000 mărci. Azi s'a vândut între altele: un tablou de Mareto cu 41.000 mărci muzeului „Imperatul Frederich“, un portret de Tintoreto cu 29.000 mărci, un tablou de Greco cu 61.000 mărci „Calvarul“ de Trepolo cu 70.000 mărci, „Crucificarea“ de același cu 50.000 mărci. La licitația ultimelor două tablouri au luat parte foarte multe persoane.

Chestia liniei ferate Bagdad. Consiliul de miniștri din Constantinopol va lua atitudine duminecă față de propunerea engleză în chestia liniei ferate Bagdad. E probabil, că răspunsul va fi aprobat de Anglia.

Biroul internațional din Berna intervine pentru pace. Biroul internațional de pace din Berna planuește o mare demonstrație de pace mondială. S'au trimis 20.000 apeluri pentru a fi semnate, în toate părțile lumii.

În aceste apeluri Paterile sunt invitate a lua imediat dispozițiuni, pentru o cât mai repede ter-

minare a războiului italo-turc și a aduce o pace prin care nici una din cele două Puteri beligerante să nu se simtă jignită.

Institutoarele din Elveția supuse la celibat. Consiliul communal din Zürich a hotărât cu 131 voturi contra 57 introducerea celibatului la institutoare. Contra acestui proiect au votat numai social-democrații. Institutoarele, cari vor voi să se căsătorească, vor trebui de acum să se retragă din învățământ.

Revolta din închisoarea din Puebla. Se telegrafiază din Mexico, după o depeșă sosită din Puebla, că o răzvrătire s'a întâmplat în închisoarea din acest oraș și că o luptă s'a încins în contra prizonierilor, care încercau să evadeze; 27 condamnați și un soldat au fost uciși, 20 prizonieri au reușit să se facă nevăzuți.

Expoziția de industrie casnică românească, colecțiunea d-nei Maria Coama. Va fi deschisă din 25 februarie până în 31 martie n. a. e., în fiecare zi la orele 10—12 a. m. și 2—4 p. m., în strada Schewis Nr. 15. Taxa de intrare e de 50 fl. Venitul este destinat pentru școala „Reuniunii femeilor române“ din Sibiu.

Excesele din Colonia. Din Colonia vine știrea, că în timpul serbărilor carnavalului, au avut loc mari excese. Între participanții la procesiune se aflau numeroși apași cari au provocat excesele. Peste 30 de persoane au fost grav rănite cu cuțitele și au trebuit să fie transportate la spital.

Numărul arestațiilor e foarte mare.

Autorul moral al asasinării lui Stolypin. Ziarul „Nowoje Wremja“ din Petersburg anunță, că e acum stabilit, că atentorul Bagrow a ucis pe Stolypin în numele refugiatului siberian, social-revoluționarul Winogradow.

Descoperirea unui complot. Autoritățile din Ferizovici se află pe urmele unui complot pentru introducerea prin Serbia a unei mari cantități de arme și munițiuni, spre a fi distribuite locuitorilor creștini.

Unul din emisarii principali a fost arestat.

Primașul primadonei Fedak Sári, favoritul publicului din Budapesta va concerta începând din 27 l. e. în hotel „Central“, alternativ într-o zi în cafenea, iar în alta în grădina de iarnă, timp de 14 zile. Tararful de muzicanti foarte bine instruit, este compus din 12 membri.

Rectificare. În nr. 34 al ziarului nostru pag. 6, coloana 2, ultimul paragraf al articolului „Impertinențele lui „Bud. Hirlep“ s'a publicat: Că este o datorie de cetățean vrednic să lupti împotriva anarhiei... în loc de: ...să lupti împotriva anarhiei.

Logodnă. D-șoara *Elisa Ștefanică* și d. *Dr. Constantin Pavel*, profesor, logodiți.

Sincere felicitări.

Retragerea contelui Witte din viața politică. Contele Witte va demisiona în curând din consiliul imperiului. El se va retrage cu totul din viața politică pentru a se pune în capul a trei bănci fuzionate din Petersburg.

Ucigașul familiei Schultze din Berlin. Poliția din Berlin a stabilit că lăcătușul Leopold Trenkler, ucigașul familiei bijutierului din Berlin Schultze, care a fost arestat la Cittaun, se afla în serviciul unei fabrici de automobile din Reichenberg până în luna noembrie anul trecut. În noembrie el s'a îmbolnăvit și a intrat într'un sanator. Aci a făcut cunoștința unei doamne cu care a întreținut relații de dragoste. Doamna fu cuprinsă de o adevărată groază aflând că a acordat grațiile ei unui ucigaș. La sosirea lui Trenkel în gară, tatăl său a voit să-și ia adio dela dânsul, dar a fost împedecat.

O expediție la polul nord în aeroplan. Din Stockholm se anunță că un ziarist care s'a întâlnit cu aviatorul francez Vedrines, comunică, că milionarul american Liarton, pregătește pentru la vară o expediție la polul nord care are misiunea

de a căuta documentele d-rului Cook, care după spusele acestuia ar fi păstrate sub ghița dela pol.

Expediția va fi transportată la fața locului cu un fel de aerostat care constite o combinație dintr'un balon și o mașină de sburat. La această expediție, care va începe în iulie sau august, va lua parte și exploratorul Cook.

Un dar al sultanului. Sultanul a donat 3000 lire pentru vădavele și orfanii soldaților căzuți în Tripolitania.

Ororile americane contra negrilor. La Chanbyville, în America, s'a petrecut, în fața tribunalului local, o scenă îngrozitoare: Trei negri erau acuzați de a fi ucis în tren pe un detectiv de trenuri. Acuzații au tăgăduit cu încăpăținare vina lor și nici martorii citați nu au putut declara nimic defavorabil în sarcina acuzaților.

Faptul acesta a infuriat așa de mult publicul de culoare albă din sală, încât un spectator care ședea în prima bancă, sări deodată în sus, și trase cu revolverul asupra unuia din acuzați.

Celalți spectatori urmară exemplul consăgeanului lor și îndreptară o adevărată ploaie de gloanțe asupra negrilor până toți trei căzură morți la pământ.

Un tablou vândut cu 590.000 mărci. Din Berlin se anunță, că ieri s'a vândut la licitație celebra colecție de artă Weder din Hamburg. A produs mare senzație licitarea unui tablou de Mantegna „Maria cu copilul“, care era oferit cu prețul de 30.000 mărci. Tabloul a ajuns la licitație până la suma de 500.000 mărci. Cumpărătorul e un anume Kleinberger din Paris. Muzeul din Berlin a cumpărat pentru 55.000 mărci un mic altar din anul 1390.

Istoria naționalităților. Ce-o mai fi și asta? „Magyar Tudositó“ aduce știrea, că guvernul ungar a pus la cale scrierea istoriei naționalităților în limba maghiară, care va avea să fie normativă la predarea istoriei naționalităților în școli. Cu scrierea acestei istorii a fost încredințat secretarul ministerial dr. Orest Szabó. Ziarul „Az Ujság“ făcând comentarul acestei știri se miră că guvernul ungar a găsit necesar să dispună scrierea istoriei naționalităților pe când n'a dispus încă scrierea istoriei maghiare. Numitul ziar constată apoi că scrierea unei atari istorii e superfluă, deoarece nu există timpul necesar, ca băteții să mai învețe și istoria naționalităților. Să învețe ei frumos istoria, literatura maghiară etc. și le ajunge. — Care din doi ne gândește oare mai bine?

Cea mai echipată armată din lume. În camera lorzilor din Londra în cursul discuției bugetului armatei, ministrul de războiu a declarat că, după cuvântările rostite de mai multe personalități, rezultă că armata engleză e cea mai echipată din întreaga lume.

Ministrul de războiu, d. Haldane, a spus că s'au făcut încercări, tinzând la adoptarea unei puști de model nou și care va fi arma cea mai perfecționată din lume: e vorba de o pușcă automată.

Pentru „Reun. fem. rom.“ din com. Hunedoarei. D. Căpitan *D. Florian* și d-na *Victoria Vlad*, sora d-lui dr. A. Vlad, au donat din prietenii logodnei lor, ca răscumpărare pentru anunțuri, suma de 40 cor. la fondul „Reuniunii femeilor române“ din comitatul Hunedoarei.

Nouii advocați români. D. di. *Constantin Bucșan* anunță că și-a deschis cancelaria advocațială în Sibiu, str. Poplăcii (Quergasse) nr. 15.

— D. dr. *Zaharie Muntean* anunță că și-a deschis cancelaria advocațială în Albaulia, vis-à-vis de tribunal.

Sincere felicitări.

Producția mondială a aurului. Producția aurului în anul trecut cifre de record în toată lumea. Iată după „Newyork Engineernig and Mining Journal“ cifrele imense a celor 2 ani premergători. S'a exploatat în anul 1910 aur în valoare de 469.265.610 dolari, în anul 1911 de 473.383.513 dolari.

Nouă Birkenheur Miklós
Arad, strada Deák-Ferenc 40/a.
prăvălie! (vis-à-vis) cu hotelul „Vas“. Telefon 890).
Se primește un învățăcel cu purtare bună.

Recomandă noua sa prăvălie de spicerie, deserturi, care pe baza experiențelor făcute din timp de mai mulți ani, a provăzut-o corespunzător pretenziunilor timpului de acum, pentru trebuințele tuturor. Are în prăvălie orișicând șoncă proaspătă de Praga, mezeluri alese în felii, totfelul de cașuri gustoase, precum și coniacuri și lichieri, fructe de sud, orange roșii și mere din Tirol.

Nouă
prăvălie!

E interesant că producția aurului în Transvaal s'a urcat față de anul trecut cu circa 15 milioane de dolari, adică cu mai mult decât face creșterea producției mondiale. Asemenea a crescut exploatarea în Rhodesia, Canada și Africa de vest. Statele-Unite au rămas staționare în producția de aur, iar Australia, Mexico și India au dat chiar înapoi.

Producția mondială a aurului s'a întrecut în cei 20 de ani din urmă.

Anunț. Aduc la cunoștință că nrii 1 și 2 din „Biblioteca școlară” vor apărea în luna aceasta și fondatorii îi vor primi înainte de învierea Domnului. Fiecărui fondator i-se vor expedia câte 30 exemplare dintr'un număr. Ceice au trebuință de un număr mai mare de exemplare să binevoiască a mă aviza cât mai îngrabă. Învățătorii cari mai au de gând să se înscrie între fondatori — și de dorit ar fi să se înscrie cu toții, — sunt rugați să grăbească cu trimiterea cvotei de 5 cor. dr. V. Stan, profesor.

x Articoli de tombolă și pentru cadouri, n alegere uriașă, se află pe lângă prețurile celei mai ieftine la Fischer Simon Nagy Arad, Szabadság-tér No. 12.

x La firma Kerpel Izso din Arad, să imprumută cărți de cetit, (să dau și în provincie) pentru 60 de volume să plătească pe lună 1 cor. 40. Pentru 180 de note de pian plătește pe lună 2 cor. 40.

x Oferă albituri pentru mirese, lucrări proprii în executare solidă și specială: Heim J. atelier special pentru albituri, Arad, Piața Libertății (Szabadság-tér) nr. 20.

La cenzura de avocat pentru Maros-Vásárhely pregătește cu internul său probat în scurt timp institutul advocatului Dr. Rudolf Polcz în Kolozsvár str. Eggyetem nr. 7.

Ca instructori sunt rugați exclusiv avocații cu pregătire teoretică și practică desăvârșită. Prețuri moderate, — condiții de plătere avantajoase.

x Grăbiți și cumpărați dela Korányi în piața Libertății, ghete, pălării și alți articoli de modă pe lângă prețuri enorm de ieftine, cari se vor vinde numai scurt timp.

Aviz! Fiecare român de bine, care ar fi lipsă de mașini agricole, motoare cu benzină, fierării arme, etc., să cerceteze firma românească **Frații Burza din Arad**, (Borosbényi-tér). Sprijiniți pe Români!

Nu mai semăna Mauthner cumpără cei ce judecă bine, economii cari își înțeleg interesul și grădinarii cu oarecare experiență chiar și atunci când altele ar fi mai ieftine, căci din

practică se știe că aceasta nu ar putea să fie decât în detrimentul semințelor și spre paguba cumpărătorilor.

Bibliografie

—x—

Flamarion, C. Lumen	—60
N. Iorga: Turburările bisericesti și politicianismul 1910—1911.	—35
— Serbările dela Blaj	—70
— Un biruitor, Radu-Vodă Șerban	—50
— Ceva despre Ardealul românesc și viața culturală românească de astăzi	—60
Verne I., Ocolul pământului în 80 zile, trad. de Leca	1.20
Andersen, Grădina raiului și alte povestiri	—60
Nemțeanu B., O călătorie în lumea albinelor	—30
Ține N. Versuri pentru copii	—30
Wildenbruch E., Invidia, trad. de Nădejde I.	—30
Maupasant, Tare ca moartea, roman	1.20
Metodica gramaticii, aritmeticii și geometriei, lucrare pentru normalisti, învățători și institutori	6.—
Rosetti D. R., Razna, note din călătorie, cu o scrisoare de N. Iorga	3.—
Sadoveanu M., Un instigator	1.25
Collodi C. Pățaniile lui Tândărică (Povestea unei păpuși de lemn) trad. de A. Buzescu	1.50
Metodica Istoriei și Geografiei de Gh. N. Costescu	7.—
Culca D. Sp. Învățământul despre natură în școala primară	3.50
Curs de pedagogie teoretică și practică de Gabr. Compayre	2.—
Metodica limbii românești de Lupu—Antonescu—Nicolescu și Ciocărlie	5.—
Curs elementar de Psihologie de Lupu C. I.	4.—
Marinescu—Avram Treptele didactice formale	3.—
Davlov Jocuri și jucării pentru copii	1.50
Cum își învață Gertruda copii trad. de Borgovan	1.50
Russo, Cugetări și amintiri	—30
Lovinescu E. Scenete și Fantezii	1.25
Carlyle Th., Eroii	2.—
Panfile T. Țărișoare de aur	—30
Anestin V., În lumea spiritelor, istoria manifestărilor spiritiste	—60

Dr. Nestor Șimon: Vasile Nașcu, viața și faptele lui în legătură cu luptele grănițerilor năsăudeni pentru asigurarea averilor și fondurilor grănițărești	6.—
Lovinescu E. Scenete și fantezii	1.50
Princesa Elena de Racovița Furiile amorului	1.20
Flacăra nrii 1, 2, 3, 4, și 5 a	20 fil.
Psihologia precedată de Somatologie și urmată de logica elementară de dr. Pipoș	2.40
Dr. Onișor V.: Legiuirea țării noastre	1.—
N. Iorga: Generalități cu privire la studiile istorice	—50
— Studii și documente cu privire la Istoria românilor, vol. XX	10.—
— Partea românilor din Ardeal și Ungaria în cultura românească. Influențe și conflicte	—30
Brătescu-Voinești, Neamul Udreștilor, schițe și nuvele	—30

POȘTA REDACȚIEI

C. L. Vă rugăm să îngrijiți mai bine rima și măsură versului. În bucăți cu versuri așa de lungi cum e „Venii”, nu e bine ca versurile rimate să alterneze cu cele albe. Căutați să produceți mai puțin dar cât se poate de îngrijit, nu vă grăbiți, aveți vreme.

De altfel originalitatea nu vi-se poate contesta. Aveți o factură energetică și vioae care ne place. Lucrați mai îngrijit, mai eizelat și fără îndoială că veți ajunge la rezultate frumoase.

Dlui I. A. Gh. Am primit ultima bucată „Pe mare”. Mergi înainte și să ne mai trimiți.

Dlui G. Fl. Am luat la timp cunoștință de primul articol al d-tale. Deocamdată nu putem uza de el. În tot cazul ne pare bine când se găsesc oameni ca d-ta pe care nu-i lasă reci aceste chestiuni cari trebuie să intereseze pe toată lumea.

Pentru cel de al doilea ar fi bine ca să ne trimiți declarația originală.

Redactor responsabil: **Atanasiu Hălmăgian.**

Dr. ȘTEFAN TAMAȘDAN

medic unv. specialist în arta dentistică.

ARAD, vis-à-vis cu casa comitatului.

Palatul Fischer Eliz. Poarta II.

Consultații dela orele 8—12 a. m. și 3—6 d. a.

FOIȚA ZIARULUI „ROMÂNUL”.

NICOLAE GOGOL

Suflete moarte

(ROMAN)

Trad. de Senior

(35)

— Urmare —

— Nu, mănușă, n'am să mă adresez aiurea, de care îi brăzda toată fața; și o întrebă dacă n'are în orașul districtului vre-un om de încredere, ori vre-o cunoștință pe care s'o poată imputernici ca să facă actul și tot ce trebuie.

— Cum nu! băiatul lui tata Kiril protopopul, slujește la grefa tribunalului civil.

Cicikof o rugă să scrie fiului protopopului Kiril o scrisoare în formă de procură și, ca să o cruțe de o mare grijă sufletească comparabilă cu niște leacuri amare pe cari trebuie să le iei la fiecare sferă de ceas într'o zi întregă, el se însărcină să redacteze numai decât originalul, pe care ea n'avea decât să-l copieze, ori, și mai bine, să-l dateze doară și să-l iscălească.

Aci el își întinse bufa, privi la cisma lui, și tăcu ca și cum i-ar fi fost sălă să meargă mai departe cu expunerea marilor lui afaceri.

Cavântul: *stabilimentele coroanei* influență puternică asupra Nastasiei Petrovna, care pronunță cu voce aproape rugătoare, vorbele acestea.

„Pentru ce te năcăjești așa de tare pe o bătrână idioată ca mine? De aș fi putut ghici că o să fi așa de îndârjit, să fi sigur că nu ți-aș fi zis nici măcar o vorbă.

— Necăjit, îndârjit... A! nu; pentru ce aș fi năcăjit adecă? afacerea de care îți vorbesc nu face o găoace de ou... și să mă mâni eu pentru asta... ei, aș!

— Dar fie, fie, s'a isprăvit. Mă învoiesc pentru cincisprezece ruble hârtie. Numai apoi ascultă, tătucă: pentru afacerile tale de furnituri, când îți va trebui făina de secară ori de grâu, de hriscă ori de orz, când îți va trebui paseri ori vite, atunci te rog, nu te adresa în altă parte, să nu mă uii.

„Ce fericire, gândia în sine Korobocika, să-mi ia pentru coroană, făina și vitele! Trebuie să-l îndulcesc puțin; a mai rămas din prăjitura de aseară, să-i spun Fetiniei să ne facă clătite. Ce să-i mai fac? Ah! niște plăcinte cu ouă: la mine ți-s implăturate că ți-e mai mare dragul să muști din ele.”

Doamna, sfârșind acest monolog, ieși ca să-și pună în execuție ideea cu privire la plăcintă, conținând un strat de felii de ou, bucate fundamentale, cari nu vor lipsi de a fi însuțite de o infinitate de alte gustări fine, produse ale bucătăriei, domestice rusești.

Cicikof la rândul lui trecu în salonul în care petrecuse noaptea, ca să-și pregătească scrisorile necesare. Totul, în odaie, era, de multă vreme, așezat în ordine; faimosul pat de fulgi fusese ridicat, și aproape de divan se adusesse o masă rotundă cu fața verde și cu șase cutii, pe cari se aruncase o pânzătură cu deseneuri închipuind era-

șul Jaroslaf în alb pe un fond albastru pe o parte, în albastru pe un fond alb pe cealaltă.

El își puse pe masa aceasta șapca de călătorie, apoi șezu ca să răsuflă, căci se simția ca într'o baie de aburi; tot ce era, pe trupul lui, dela gât și până la degetele picioarelor în atingere cu pielea lui, era ud learcă.

„Mă prăpădit, afurisita de bătrână!” Zise el după ce răsuflă una ori două minute; și procedă la deschiderea lădiței pentru voiaj.

Autorul e convins, că se găsesc cetitori foarte capabili de a pofti aici o inspecție amănunțită, un plan exact al despărțimintelor, al tainicelor acestor lădițe. Și pentru ce să le refuzi această mică satisfacție?

Iată care era dispoziția lăuntrică a lădiței: în mijlocul catului de sus sunt lucrurile necesare pentru bărbierit, în mici despărțituri pătrate, pentru săpun, pentru pământ, una din aceste despărțituri, împărțită în șase alte mai mici, conținând cinci brice; mai sus e materialul pentru birou: despărțitură pentru călmară, despărțitură pentru nisip, un lung sghiab pentru codee, creione, ceară pentru pecetluit și pecetia, apoi pe de margini mai multe despărțiminte mai mult ori mai puțin adânci, unele acoperite, altele fără capac pentru lucruri mărunte și pentru bani. Întregă partea aceasta se ridică, și dai de un alt cat mai puțin adânc, conținând, în afară de foarfeci, bricege, pile și alte obiecte de felul acesta așezate pe margini la locuri hotărâte, un talmeș-balmeș de cărți de vizită, de spectacol etc. etc.

(Va urma.)

Caut

un candidat de avocat

cu praxă, care să între în cancelarie cu 1 sau cel mult 15 Martie. Condițiunile favorabile.

Dr. Virgil Radesiu,
avocat.

PULBERĂRIA ARMATEI Dudești (România).

Nr. 2082/10 Febr. 1912.

PUBLICAȚIE.

Se aduce la cunoștința generală că, deoarece licitația ținută în ziua de 17 Ianuarie 1912, nu s'au prezentat concurenți, pentru vinderea a 20.000 kgr. ether, spre a fi desfăcut în țară și străinătate, se ține o nouă licitație publică, prin oferte închise în ziua de 16 Februarie 1912, ora 10 dimineața, la Pulberăria Armatei „Dudești“.

Licitatia se va ține în conformitate cu art. 73—83 din legea comptabilității publice.

Condițiunile tehnice ale etherului precum și probele la care va fi supus la predare sunt cele publicate în Monitorul Oficial nr. 243 din 7/20 Februarie 1912.

Directorul Pulberăriei
Lt.-colonel **ALBU.**

Szálva „HANGYA“ fogyasztási és értékesítő
szövetkezet.

Concurs.

Societatea de consum și valorizare din Salva comitatul Bistrița-Năsăud prin aceasta scrie concurs la postul de

conducător al prăvăliei

pe lângă următoarele emolumente: 70 cor. salariu lunar, 1% din circulație (circa 30.000 cor. circulație anuală), locuință (1 chilie), 2 stânjeni de lemne de foc și luminat. Concurenții să știe bine ceti și serie românește și ungurește. Doritorii sunt obligați a depune cauciune de 2000 cor.

Postul se poate ocupa numai decât.

Rugările sunt a se adresa la direcțiunea societății în Szálva (Beszterec-Naszod m).

Nr. 5978/1912 Februarie 6.

PUBLICAȚIUNE.

Se publică spre cunoștința amatorilor că, în ziua de 5 Martie 1912, ora 9 dimineața, se va ține licitațiune în București la Pirotechnia Armatei pentru darea în întreprindere a refacerii învelitoarei la 2 magazii cu munițiuni de infanterie și artilerie ale Depozitului Central de Munițiuni de război în valoare totală de 7000 lei, iar în ziua de 6 Martie 1912 pentru darea în întreprindere a reparațiunii învelitorilor de tablă la magaziiile cu munițiuni ale Depozitului Central de munițiuni de război în valoare de lei 300000.—

Licitatiunea se va ține în conformitate cu dispozițiunile art. 72—83 din legea asupra comptabilității publice a Statului și condițiunile generale și speciale de ordine și administrație.

Garanția provizorie, prevăzută în condițiunile speciale de ordine și administrație, se va depune la casa de depuneri și consemnațiuni, iar la licitațiune se va prezenta numai recipisa.

Ofertele, însoțite de garanția în numerar sau efecte în natură, nu vor fi primite.

Dosarul special compus din: plan, deviz și caietul de sarcine special etc. se poate vedea de doritori, în orice zi de lucru, la Pirotechnia Armatei, dela ora 8—11 a. m. și dela 2—5 p. m. afară de Sâmbetele după amiază.

**BIENERTH
IGNÁCZ**

ARAD, Szabadság-tér nr. 15.

Atrag atențiunea on. public și recomand magazinul meu bogat asortat cu tot felul de pielării din patrie și străinătate. Comandele din provincă se execută prompt și conștiințios. Pregătesc părți superioare moderne pentru ghete.

Telefon nr. 828.

GHEORGHE CIOROGARIU

MĂESTRU TÂMLAR.

LUGOJ, STRADA ATANASIOVICI No. 10.
(Casa proprie).

Își recomandă atelierul bine asortat cu materiale uscate. Întreprinde și execută tot felul de lucrări aparținător acestei branșe, aranjamente interne și lucru pentru edificii ori unde, și în ori ce stil, cu : : : prețuri moderate. : : :

IACOB ȚEPENEUPIETRAR ȘI SCULPTOR
FEHÉRTEPLOM (BISERICA-ALBĂ).
STR. STEFANI No. 2.

Proprietar de oase: TEOFIL POPOVICIU

Mare magazin și atelier de pietrii mormântale precum: lucrări de marmură, granit, laborator, piatră de năsip, etc. — Lucrez și în provincă. — Prețuri moderate.

Brânză săcuiască desert

veritabilitate garantată (specialitate).

Brânză de prima calitate în burduf și vană ::

oferă fabrica de brânză de oaie din Ardeal

CAROL ALBRECHT
NAGYSZEBEN, Burgergasse 13—15

Listă de prețuri și modele gratuit și franco.

Licitatie
concesionată
de autorități

Hoffmann**Sándor**

ARAD, (Palatul teatrului).

Telefon nr. 10.

Vinde

în cantități mari și
pe prețuri foarte re-
duse articole de : :

calitate bună

Cu bani gata va avea
rara ocaziune a-și
procura orice pe pre-
țuri ce se vor stabili
prin învoială obiec-
teie ce ar dori.

Săptămâna aceasta dan-
dele și cordele ce au mai
rămas.

Vânzarea nu va ține decât
scurt timp.

23 metri pânză 6—650, 7—750.

Calitate corespunzătoare ori
cărui scop.

Șifonuri Schroll de toate calită-
țile, albituri pentru masă, mă-
saie și șervete cu prețuri scăzute.

Pardesiu pentru dame 750—950
fl. Se găsește de toate culorile.

Pelerine pentru fete începând
dela 250 fl.

Rog priviti galantarele mele.

Jupoane de postav pentru femei 250 fl. Preț de reclame mai fine 350—475.

Ciorapi regi și teripentru copii pe 1 refurti imitar de scăzute.

ANUNȚ.

Aduc la cunoștința foștilor mei mușterii, on. public și tuturor aceluia, cari m'au cunoscut sub numele de SEE-LINGER M. ANDOR, că mi-am maghiarizat numele de familie în ARADI și sub această nouă firmă am deschis o prăvălie de ciobotărie în strada Salacz nr. 1 în localitățile Rónay Jenő, dela care am cumpărat depozitul și atelierul. Noua prăvălie am reînviat-o cu marfă indigenă, americană și engleză, vânzând marfa veche, luată dela Rónay în prețul fabricii. Țin în depozit orice ghețe de domni, dame și copii, ghețe de bal, păpuși și pantofi.

Cu stimă:
Aradi (Seelinger) M. Andor
str. Salacz nr. 1.

Recomandăm

≡ atelierul (salonul) nostru de croitorie ≡

bine aranjat cu tot felul de stoffe moderne atât din patrie, cât și străinătate precum: engleze, franceze și scoțiene, în depozit mare, lucru solid și punctuos pe lângă prețuri moderate.

On. domni din provincă să binevoiască a ne aviza prin o carte poștală, noi în speșele noastre, vom călători la locul chemat. Rugăm binevoitorul sprijin al inteligenței române.

Cu deosebită stimă:
PETRICĂȘ și ANCA măestri croitori.
CLUJ, strada Kossuth Lajos, nr. 24 etaj. I.

Nr. Telefonului la fabrică 423.

FABRICĂ PENTRU MATRAȚE MOBILE DE FIER ȘI ARAMĂ.

Recomandăm Onor. public **mobilele** noastre de fier și aramă, fabricate proprii, executate excelent.

Madrațe cu ramă de fier sau de lemn, în orice măsură, executare solidă.

Efectuăm orice reparări, precum și vopsirea mobililor de fier.

FABRICA: ATELIER:
ARAD, STR. AULICH LAJOS Nr. 14. | ÎN STR. JÓZSEF-FÓHERCZG Nr. 7.

Prețurent trimitem la cerere gratis și franco.
(Telefon Nr. 423). — Rugăm binevoitorul comanda, semnăm

Cu stimă:

FRĂȚII FLEISCHER.

Tot aci se primesc învățacei din casă bună, cu plată, pentru atelierul de lăcătușerie și lustruire.

Nr. Telefonului la atelier 183.

Grăbiți și comandați vestita

viță de vie americană
RIPARIA PORTALIS,

dela cultivătorul român

Ioan Mladin, Pauliș (com. Arad).

Ca om expert în cultivarea viței, poate oricine să se adreseze cu cea mai mare încredere.

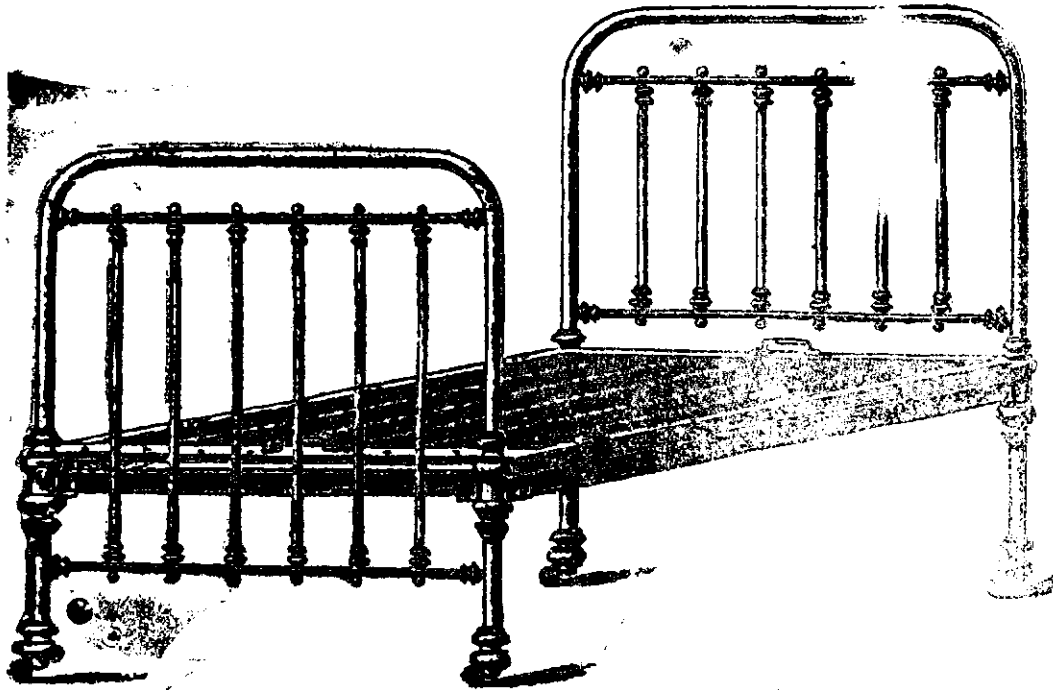
De prezent are de vânzare:
un milion . . . (ultoi scurte) suta = 13 coroane
una sută mii (ultoi lungi) suta = 36 coroane

Primul deposit românesc de

piane,
pianine și
armoniiuri

al profesorului de muzică T. POPOVICI în Sibiu strada Cisnădiei nr. 7 (vis-à-vis de otelul „Impăratul roman“), aranjat cu instrumente din cele mai bune fabrici. Impachetarea și transportul sunt gratuite.

Prospecte și informații se dau gratuit.

FONDAT ÎN ANUL 1893.

In grădina de iarnă a „Hotelului Central“ condusă în spirit modern găsește Onor. Public beuturi și bucătăria care indestulește cele mai delicioase dretensiuni. După teatru cină caldă.

Pentru cununii și bancheturi săli separate. Zilnic taraf de țigan de primul rang. In cafenea după teatru cină luxuistă

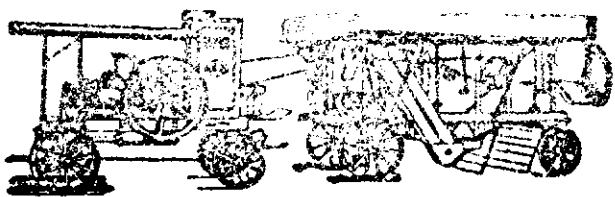
Cu deosebită stimă:

AUGUSTIN CSERMÁK
hotelier.

400 decorațiuni și 36 premii de stat.

Motoare „OTTO“ original.

Locomobile de benzin și Garnituri de trierat cu motoare complete. Motoare de sine mișcătoare. Motoare de ulei brut și gaz sugător construște în cele mai bune condițiuni

LANGEN & WOLF

FABRICĂ DE MOTOARE.

Filiala: Timișoara-Iosefin, Stada Bonnaz No. 12.

Cereți gratis cataloage și prețuri curente!

Se caută reprezentanți solizi!

Peste 106.500 bucăți funcționează în toată lumea!

Oinei fabricii cu aproape 8000 lucrători și funcționari!

Cea mai veche și mare fabrică de motoare din lume!

La tipografia „CONCORDIA“ din Arad, strada Zrinyi nr. 11a se află de vânzare frumosul roman, scris de marele filo-român BJÖRNSTJERNE
::: BJÖRNSSON :::

„MARY“

Traducere liberă de HOREA PETRA-PETRESCU.

Prețul unui exemplar 1 cor. + 10 fileri porto. La comanda de 10 exemplare se expediază franco. :: Pentru România și străinătate 1.20 Lei + 20 bani porto.

Fondat în anul 1885.

Fondat în anul 1885.

„TIMIȘANA“

INSTITUT DE CREDIT ȘI ECONOMII, SOCIETATE PE ACȚII ÎN TIMIȘOARA.

Centrala: Timișoara-centru (Belváros) Piața Balázs-tér Nrul 1 (Palatul Mocsonyi).

Filialele: Buziaș, — Recaș, — Ciacova, — Deta. — Vinga. ::

Capital propriu 2,600.000 cor. Depuneri 5,500.000 cor.

Telefon: Centrala, Direcțiunea: Nrul 510. :- Contabilitatea: Nrul 1149. Filiala Buziaș Nrul 10.

,, Filiala Recaș Nrul 14. Filiala Ciacova Nrul 16. Filiala Deta Nrul 26. Filiala Vinga Nrul 16.

Depuneri spre fructificare, despre cari eliberează libel. Administrează depuneri cu case de economizare.

■ ■ ■

Plătește deponenților după mărimea sumei depuse 4 și jumătate și 5 procente interese, fără nici o detragere.

■ ■ ■

După toate depunerile contribuția (darea) de interese o plătește institutul separat.

Depuneri până la 10.000 cor., după starea casei se plătesc și fără abdicere.

■ ■ ■

Escomptează cambii și acordă credite cambiale cu acoperire hipotecară.

■ ■ ■

Dă avansuri pe efecte publice (Lombard).

■ ■ ■

Acordă împrumuturi hipotecare pe case de închiriat și pe proprietăți de pământ.

Români! Replantați viile, cu altoi dela firmă română!

„MUGURUL“

ÎNȘOȚIRE ECONOMICĂ ELISABETOPOLE
ERZSÉBETVÁROS — (Kisküküllő vm.).

Altoi de vițe!!

Calitate distinsă, pe lângă cele mai moderate prețuri și soiuri de vin de masă viță americană cu și fără rădăcină.

Ochiuri de altoit, viță europeană cu rădăcină.

Se află de vânzare la înșoțirea economică

„MUGURUL“
ELISABETOPOLE — ERZSÉBETVÁROS.

Material disponibil în altoi peste
trei (3) milioane.

Școalele noastre de altoi n'au fost atacate de peronosporă.

Altoii sunt desvoltati la perfecțiune.
La cumpărări pe credit cele mai ușoare condițiuni de plată!

La cerere preț curent și instrucțiuni gratis și franco!

Români! Trimiteți băeții la cursul practic de altoit!

Români! sprijiniți firmele românești că numai acestea vă vrea binele.

Prima condiție de reușită este de a folosi material solid!

Nr. telefonului 604.

Dacă suferi în dureri de stomac,

dacă ești lipsit de apetit, dacă ți-e rea mistuirea sau dacă ai dureri cari provin din aseasta, cum sunt dureri de dinți, sgârçiuiri, arsuri, apăsare în stomac, iritație de vomare, greață, răgâieli, etc. folosește:

Purgativul de fiere (epehajtó) de Rozsnyai,

care e cel mai bun mijloc pentru vindecare în
vreme scurtă, chiar și în cele mai neglijate cazuri
de boală.

O sticlă costă 40 fileri; o duzină 4 coroane
80 fileri.

Se capătă la singurul preparator

Farmacia

ROZSNYAY M.

A R A D.

Nr. telefonului 604.

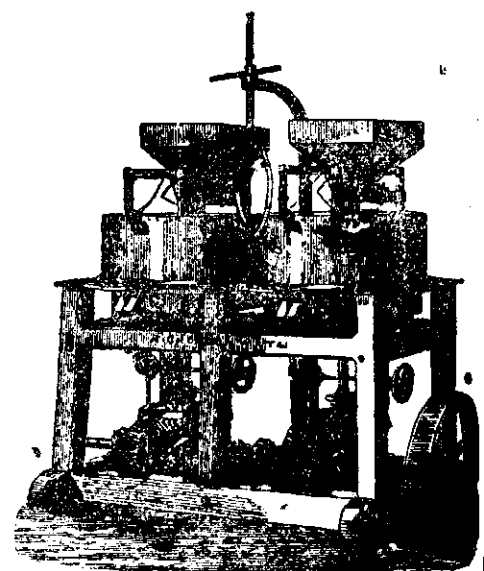
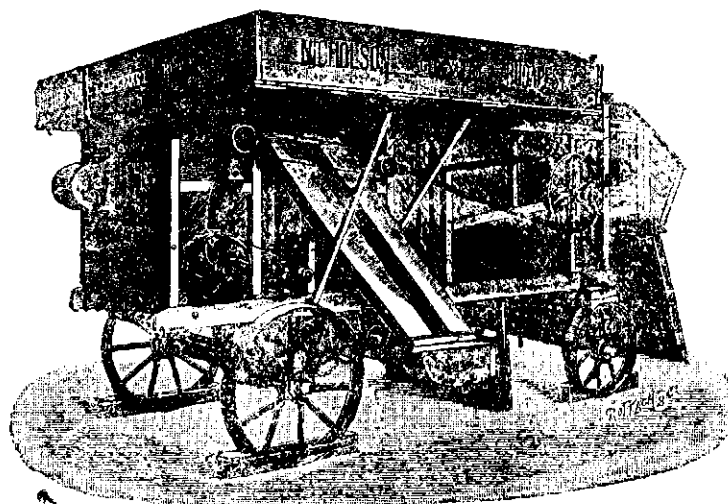
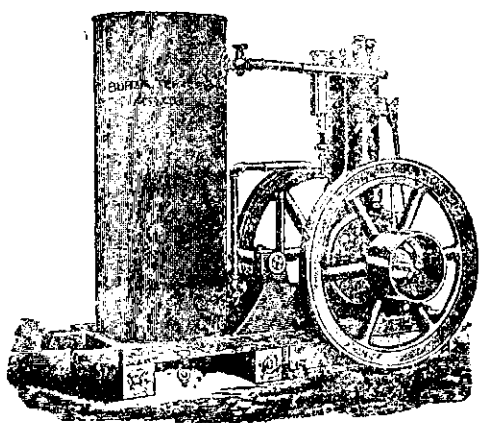
FRATII BURZA

Cea mai mare firmă românească din Ungaria.

Arad, Boros Béni-tér Nr. 1.

(Casa proprie).

Recomandă magazinul lor bogat asortat de **ferării, arme** și tot felul de **mașini agricole** arangem **mori cu motoare, mașini de trierat** cu aburi, mașini de trierat cu motor, și tot felul de **motoare** cu benzină cu ulei brut și cu sugătoare cu gaz prețurile cele mai moderate și pe lângă plătire în rate.

Cu garnituri pentru trierat și cu prospecte pentru mori servim bucuros, eventual pentru primirea lucrurilor acestora și facerea contractului mergem la fața locului pe spesele noastre. Mare asortiment de osii Steier și originale Winter,

„Catalog trimitem gratuit“.

Nouă tipografie românească în Arad, strada Zrinyi Nr. 1a.

Tipografia „Concordia”

atelier tipografic al ziarului „ROMÂNUL” și al
foii populare a partidului, „POPORUL ROMÂN”

Anunță cu adânc respect onoratului public românesc în-
trarea sa în activitate, în serviciul cultural al neamului,
stând la dispoziția comitetului nostru național. :: ::

Provăzută cu aranjament tehnic modern, care
îi dă putința să execute lucrări alese și
○ ○ artistice în ale tipografiei, ○ ○

Tipografia „Concordia”

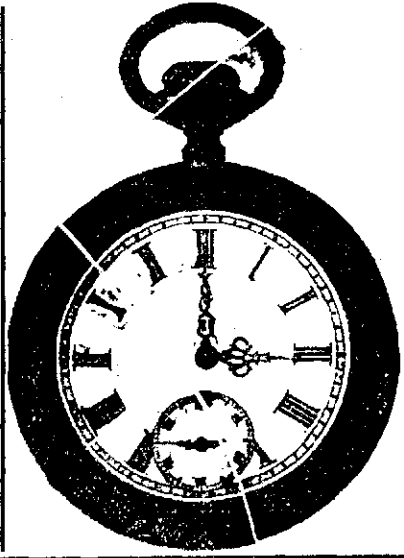
are afară de mașina mare, cu care se tipăresc
organele publicistice ale partidului nostru națio-
nal, încă două mașini, noi, apte pentru executarea
celor mai fine lucrări grafice :: :: :: ::

Tipărituri de bancă, tot soiul de tipărituri pentru birouri
avocațiale, invitații, anunțuri și orice fel de tipăritură se
execută solid, frumos și se compută cu prețuri moderate la

Tipografia „Concordia”

Roagă onoratul public românesc pentru binevoitorul sprijin.

Telefon pentru oraș și interurban Nr. 750.

Cele mai bune **oroloage**
 Cele mai solide și **juvaericele**
 cele mai moderne
 atât pe **bani gata**, cât și în **rate**
 pe lângă **chezășie de 10 ani**
 cu prețuri ieftine, livrează cea
 mai bună prăvălie în această privință
 în întreaga Ungaria

Brauswetter János

orologier în Szeged.

Catalog cu 2000 chipuri, se trimite gratuit.

Notez, că numai aceia vor primi catalogul gratuit, cari îl cer cu provocare la ziarul „Românul” (ad. scriu că au citit anunțul în „Românul”). Corespondențele se fac în limba maghiară, germană și franceză.

Cereți și
 răspândiți
 „ROMÂNUL” și
 „POPORUL ROMÂN”
 pretutindeni!

CAFEA

permanent proaspet prăjită.

TEA

din cele mai bune soiuri.

RUM

în sticle originale și propriu umplute se află
 numai la

„ATLANTICA” IMPORT DE CAFEA
 ȘI TEA.

ARAD, Bulevardul Andrásy Nr. 20.

(Telefon Nr. 609).

„DEGANIN”

(scutit prin lege)

e cel mai bun prav pentru
 stârpirea insectelor de bucă-
 tărie, magazine etc.

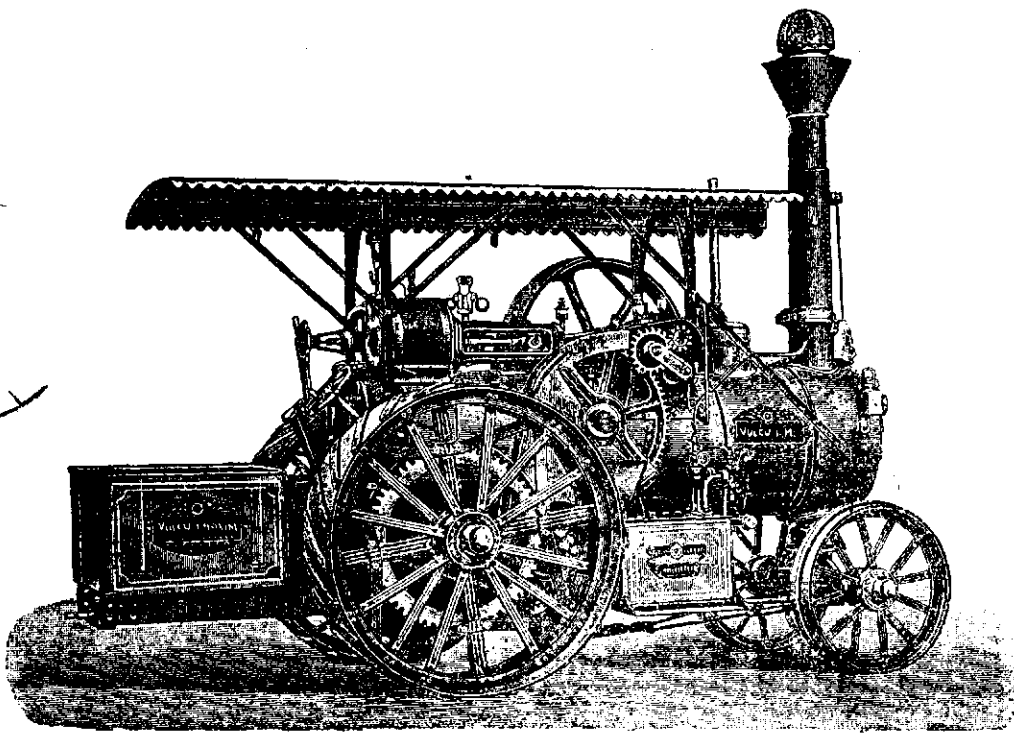
1 pachet de ½ kgr. costă numai
 1 cor. 50 fileri.

Probați odată și vă scăpați de
 ele, când nu veți mai fi sur-
 prinși să aflați moarte în mâncare!

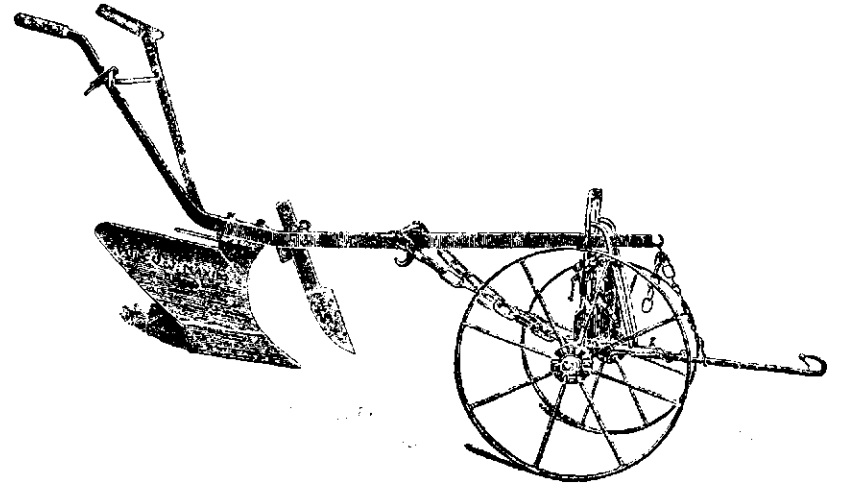
F. A. DEGAN, Fiume
 Postafiók 163.

MAXIM I. YULCU

fabricant de mașini, ARAD, strada Fábrián László nrul 5—6. Telefon nr. 608

Schimbarea locomobilelor de treerat, să umble singure,
 o efeptuesc în prețuri moderate. După sistemele cele
 mai practice și cunoscute cu lanț, cu roate, și cu
 ransmission.

Totfelul de mașini pentru agricultori, precum: pluguri, grape, mașini de semănat, de tăiat nutreț, de secerat, batose complete de treerat cu aburi; Motor de oleiu brut sau cu benzină. Mai departe instalez totfelul de mori cu abur, mo-teare sau mori de apă, joagăre sau ferestreu, țiglarie și alte stabilimente mecanice tehnice după cele mai noi și mai moderne și bine recunoscute sisteme. A se adresa la firma VULCU I. MAXIM, ARAD, str. Fábrián László, lângă gara mare.

TIPARUL TIPOGRAFIEI „CONCORDIA” ARAD.